

Šiame numery

Romano tuštėjimo metas.
Tautinis šokis išeivijos
lietuvių keliuos.
Čiurlionis ir Lapinskas.
V. Skrupskelytė apie Šlaito
poeziją.
Ukrainiečių kultūrinis
gyvenimas išeivijoje.
Foto menininkas Kastytis
Izokaitis.
Pagrėbštai.

Kertinė paraštė

ROMANO TUŠTĖJIMO METAS

Kai išeivijoje naujų metų pradžioje gausiai ir visas puses byra įvairių kultūrinių premijų bei literatūros konkursų sezonas, kai raštų ir kalbų tomis temomis padaugėja, tada ir kasdieniški kultūrinio intereso vandenys kuriam laikui suvilnija kiek didesniems bangoms. Va, jau turime dvidešimt trečio "Draugo" romanų konkurso laureatę Birutę Pūkelovičiūtę. Ir kaip žmonėms apie tai nešneketi, kaip nelaukti jos premijuotosios "Naujųjų metų istorijos".

O taip romanų temomis kalbant, noroms nenoroms šnektų peršoka ir anapus geležinės uždangos. Gi proga, atrodo, taipgi ne eilinė. Ir dar kolka! Gal net mums neįprasta. Lietuvos rašytojo romanas Maskvoje anglų kalba. Taip, taip!

Maskvoje pernai pasirodė lietuviškas romanas anglų kalboje. Lietuvoje to romano autorius, užuot džiaugėsis savo kūrinio nauju rūbu, krentasi ir graužia. Grauziasi jis ne garsiai, ne kaltininkų duris trankydamas ar viešai pasauliui besiskųdamas, bet tykliai kartėlių rydamas, tik draugų ir kolegų ratelyje pusžodžių prasitarėdamas. O jo romumui priežasčių daug: jisai patys vyras lėtas, giliai rusenantis, ne kibirkščiujantis; be to, jis žino, kad balsu surikt apie kūrinio ar žmogaus žalojimą "pažangiausioje pasaulio sistemoje" reikėtų daug prarast — iš privilegijuoto "visasąjunginio" autoriaus garbės, sotybės, erdvaus gyvenamojo ploto, gausių kelialapių staiga nusmukt į juodadarbio, "parazito" ar tremtinio stovį.

Skaitytojas čia jau bus nuspejęs, kad kalbama apie Joną Avyžių ir jo romaną "Sodybų tuštėjimo metas". Netrukus po romano pasirodymo Lietuvoje, jisai susilaukė "visasąjunginio" dėmesio. Pasirodė eilė straipsnių, lyginančių Avyžiaus kūrinį su iškiliausiais sovietiniais romais. Rusiškas romano vertimas buvo greitai išpirktas. Tada išėjo angliškas vertimas, ir su

juo prasidėjo literatūrinės ir kitokios liūdnybės. Pasirodo, jog autorius ir originalą žinantieji skaitytojai pastebėjo, kad angliškoje versijoje žiovauja gausios skylės. Neatsitiktinai, Vakarų pasauliui skirtoje versijoje išleista visa eilė scenų bei replikų, kuriose autorius buvo leidęs prasitarti lietuviams patriotams, pasipriešinusiems ir nacinei, ir sovietinei sistemai, be užuominų apie "didžiojo brolio" terorą.

Palyginus su Stalino eros ar kai kuriais penktojo dešimtmečio prozos veikalais Lietuvoje, Avyžiaus romanas pranašesnis. Kai anuoose vienais tik šūkiškas tesisvaldė stereotipiniai "blogio" ir "gerio" įkūnijimai, "Sodybų tuštėjimo metu" jausmų ir idėjų gama platesnė, autorius, praplėsdamas plakatų, siekia savo veikėjų vidurį ir, ypač Gedimino asmeny, kartkartėmis užčiuopia siaubingojo ketvirtio dešimtmečio Lietuvoje sudėtingumą. Bet, prieš pradėdami raudoti apie lietuviško meno kūrinio suklustojimą, pažvelkime į jį blaivesniu žvilgsniu.

Kaip meno kūrinys, Avyžiaus romanas, deja, dar nėra tarptautinio lygio. Autorius laikas nuo laiko nušviečia kaimiečio psichologiją, protarpiais lakoniškai tikslumu aprašo aplinką. Bet romanas tebeseraga būdingomis sovietų oficialaus romano ligomis: nerangiu išstetumu (kuris esminiai skiriasi nuo "epinės platybės"), tik dalinai tepridengtu didaktiškumu, veikėjų ir fabulos įspraudimu į marksistinio-leninistinio determinizmo rėmus.

Kaip nacių ir ankstyvosios sovietinės okupacijos dokumentas, "Sodybų tuštėjimo metas" esmėje lieka klastotė. Nors autorius, palyginant, atviriau pavaižduoja antibolševikinių nuotaičių šaknis ir išraiškas, jis toli gražu nepateikia jų išsamesnio paveiklo. Stalininio teroro siaubingumas, tūkstančių Avyžiaus tautiečių kančia ir mirtis autoriui tėra pateisinamos ir savaimės suprantamos priemonės, vie-

Tautinis šokis išeivijos lietuvių keliuose

STASYS BARZDUKAS

Šis mano pasisakymas atsiranda dr. Leono Kriaučiūno iniciatyva: kai jis pakvietė mane kalbėti tautinių šokių mokytojų suvažiavime, tai kartu pasiūlė ir temą "Tautinių šokių reikšmė lietuvių išeivijoje". Pirmasis įspūdis buvo tas, kad tai didžiai dėkinga tema. Taip pat atitinkanti ir mano "pašaukimą": esu mokytojas, kuriam nuo seno rūpi ir lietuvių tauta, ir jos išeivija. Panašiai galvojo ir kvietėjas: kas gi kitas, girdi, šiam uždaviniui geriau tiktų? Tad be kokio pasispyriavimo ir sutikau. Tačiau, pradėjęs galvoti apie temos plėtojimą, pamačiau, kad reikės kalbėti apie savaime aiškų dalyką: visi gi tą tautinių šokių reikšmę patys matom. Ir šokėjai, ir žiūrovi. Pats pirmininkavau JAV LB krašto valdybai, kuri nutarė rengti pirmąją JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių šventę, įvykusią 1957 Chicagoje. Šitai prasidėjo didelę reikšmę turintis visuotinio pobūdžio judėjimas, apie kurį ir šia proga galiu pasakyti tai, ką sakiau laisvojo pasaulio lietuvių IV tautinių šokių šventės leidiny 1972:

Pirmosios dvi šventės ribojosi tik JAV ir Kanados lietuvių jaunimu, trečiojoje šventėje eiles įsijungė Urugvajaus lietuvių jaunimo grupė, ketvirtioje jau yra laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių šventė, deja, pačios Lietuvos jaunimas vis tebėra už okupacinės uždangos. Renkasi Jūsų šimtai ir net tūkstančiai. Jus jungia bendro tautinio darbo nuotaika bei prasmė, o kiti tūkstančiai gėris ir didžiulės šio darbo vaisiais, rodančiais mūsų jaunimo tautinį gyvastingumą bei sąmoningumą. PLB Valdyba šia proga Jums taip pat reiškia padėką ir link tarpusavy artėti, bendrauti bei bendradarbiauti tolimiesiems lietuvių išeivijos, tautos ir Lietuvos lietuviškai ateities. Tikrai reikšmingas ir kilnus Jūsų šokis "Mūsų jaunystė — Tauti, tėvynė Lietuva!" Jo vykdymas nusipelnė Jūsų idealizmo ir entuziazmo!

Tai ir yra ta tautinių šokių reikšmė, apie kurią esu pakviestas dr. L. Kriaučiūno kalbėti. Pasakyta daug, gal net ir viskas. Tad galėčiau čia ir baigti. Bet ne tiek iš manęs tenorėta. Mano paskaita turinti būti akademinė, jai taip pat turįs būti

no sovietų kritiko žodžiais, "nukreiptos prieš buožiją, prieš penktąją koloną, svaiojančią apie praeities restauraciją". Ne be reikalo "visasąjunginėje spaudoje Avyžiaus romanas yra lyginamas su Solochovo kūriniais: ir vienur, ir kitur atveriamas tiesios kraštelių, veikėjams leidžiama atviriau pasisakyti, idant romano pabaigoje, ir visuomet būtų iš naujo patvirtinta "didžioji istorinė tiesa", kurią teisingai interpretuoti tegali komunistų partija — ne bet kokia partija, bet tik maskvinė, ne visa partija, bet tik jos centro komitetas.

Avyžiaus romano angliškoji versija suklustota. Bet klastojimo darbą jau anksčiau buvo pradėjęs pats autorius.

S. H.

Ziemos kolažas

Nuotrauka Vytauto Maželio

skiriamas ir akademinis 45 min. laikas. Taigi leidžiuos į "platestus vandenį". Mėginsiu atsakyti į kelis "tautinės reikšmės" klausimus. Būtent: kokie mūsų ryšiai su savo tauta ir kodėl ją laikom bendrąja savo motina? kas yra ta gyvoji lietuviybė, kurią vieni turim išlaikyti, o kiti pasisavinti? kokia vieta tautiniam šokiui priklauso kultūriname tautos gyvenime ir tautinės sąmonės ugdyme? pagaliau koks turi būti pats lietuvis, kad jį galėtų remtis jo tautos išlikimas ir ateitis.

Vengiu teoretizuoti, nes ne teorija lemia tautos ateitį ar likimą. Tačiau taip pat negaliu praeiti negirdom pro tas mintis, kuriomis remiasi tautinio mūsų gyvenimo praktika. Tokių minčių randame 1934 Kaune išleista Antano Maceinos "Tautiniam auklėjime", 1961 išėjusio Juozo Girmiaus knygoje "Tauta ir tautinė ištikimybė", kai ką prisiminiau iš savo mokytojų Vinco Mykolaičio-Putino bei Stasio Salkausio, kai kas ir šiandien aktualu iš Mažosios Lietuvos pranašo Vydūno palikimo. Jau ilgoką kelią galu esu nuėjęs ir aš pats. Tėvynė ir išeivija. Nesu praleidęs nė vienos tautinių šokių šventės, kur kar-

tu su tūkstančiais kitų plojav, šaukiau valio, gaudinaus, žiūrėdama į žygiuojančias jaunimo grupes, gėrėjomės besikeičiančiais vaizdais, didžiavaus lietuvis esąs ir norėjau būti toks jaunas, kaip tas matomasias grakštusis mūsų jaunimas. Nu-einu i tautinių šokių vakarus, mačiau šokant Grandinėle ir Grandį, Gyvatara ir Šilainę, New Yorką, Bostoną ir Montrealį, kitas Amerikos, Kanados, Pietų Amerikos, net Europos tautinių šokių grupes. Tad apie reikšmę įgalina taip pat kalbėti ir pergyvenimas. Šitai susidaro mano pasisakymų visuma.

Gyvoji mūsų lietuviybė

Gyvoji lietuviybė — tai visa, kas iš savo tautos kyla ir į ją veda.

Tai ta žemė, kur lietuvių tauta pastoviai amžiais gyvena. Baltijos pajūris. Nemunas ir kitos upės. Ežerai ir pelkės. Laukai ir miškai. Lygumos ir kalvos.

Tai Lietuvos žmonių rankomis pastatyti Vilniaus, Kauno ir kiti miestai, supiltieji pilialakniai, milžinkapiai, piligriuvėšų liekanos, žmonių gyvenamos sodybos.

Tai tautinės ir religinės tau-

tos šventovės — Gedimino kalnas, Kauno Karo muziejus, Čiurlionio galerija, universitetai ir kitos mokyklos, Aušros Vartai, Pažaislio bažnyčia, Vilniaus ir Kauno katedros, Vytauto bažnyčia, Palangos Birutės kalnas, opera ir teatras ir kt.

Tai tautos dainos ir pasakos, legendos ir padavimai, patarlės ir mįslės, literatūros, dailės ir muzikos kūriniai, audiniai ir drožiniai, paminklai, rūpintojėliai ir kopytėlės.

Tai visi tie žmonės, kurie savo tauta rūpinasi ir jai dirba. Ne tik gyvieji, bet ir tie, kurie prieš mus gyveno, ir visi tie, kurie po mūsų gyvens. Istorija tauton telkia buvusias, esamas ir būsimas kartas, rodo jų pastangas ir žygius, jų laimėjimus ir nesėkmes.

Visa tai yra tautai artima. Sutaupę ne tik su pažinimu, bet ir su pergyvenimu. Todėl teisingai sakoma, kad kelias į tautą eina per širdį:

Galybė meliūs viską griaua: Žiemos ledus ji sutirpdys (Maironis).

O kaip su tautiniu šokiu?

A. Maceina "Tautiniame auklėjime" cituoja E. Ritterio-Cario žodžius, kad "tautiniai šokiai apreiškia kūnines ir dvasines

tautos ypatybes", ir nuo savęs prideda:

Choreografinis tautos menas yra tautos džiaugsmo išraiška. Pirmykščiai šokiai ar žaidimai visados būdavo jungiami su tokiomis dalykais, kurie reikšė tautos pergalę kovoje su pasauliu. Būdavo šokama laimėjus mūšį, pasisekus medžioklei, pasibaigus plūčiai; graikai šokdavo dievų garbei, o Rytuose ir šiandien šokis tebėra būtinas švenčių ir iškilmų elementas. Kūno judesiuose tautos įkūnija savotišką džiaugsmo sugretinimą ir džiaugsmingų dalykų pergyvenimą (167).

Džiaugsmas ir jo pergyvenimas eina kartu su žmonija, ir šokiai tautos gyvenime turi pastovią vietą. "Todėl mokyti tautinių šokių ir žaidimų reikšmia ne tik perteikti jaunajai kartai tautinį džiugavimo būdą, bet kartu ir atpalaiduoti kūno nusiteikimą savaimeingai kūrybai tautinėje srityje. Šiuo atžvilgiu tautiniai šokiai ir žaidimai gali būti labai sėkminga priemonė estetiniam tautos lavinimui" (A. Maceina, 167).

Maža to, Tautinius šokius reikia taip pat vertinti ir dėl ryškaus grupinio jų pobūdžio. Juose yra išlikusi bendruomeninės žmonių vienybės idėja, visiškai išnykusi vad. moderniuosiuose šokiuose, uždarytuose dviejų žmonių judesių ribose. Tautiniam šokiui būdingas sutelktinis džiaugsmas, nes jis grupės šokamas ir visos grupės pergyvenamas. O šokanti grupė yra ne viena. Grupėm pasiskirsto visa tauta. Taigi tautinis šokis įgyja tokią pat reikšmę, kokią tautoj turi kiekviena kita kultūrinė jos apraishka.

Tautos dvasios formavimasis

Šiuo keliu formuojasi tautos dvasia. Objektiviniu būdu ją formuoja kultūra: kalba, papročiai bei tradicijos, bendras gyvenimas, istorinis likimas, net "sutautilinta" religija. Ugdomąją kultūros įtaką parodo J. Girmius savo "Tautoj ir tautinėje ištikimybėje".

Jau besimokydami pirmųjų gimtosios kalbos žodžių, prisunkę prasmės, idėjų ir emocijų, atsisiekdame tautos dvasiniam pasauliui. Nuo liaudies išminties pasakose ligi visuotinių problemų filosofų ir rašytojų veikaluose, nuo vaikystės draugų kaimynystėje bei mokykloje ligi pasauliečių organizacijų ir kitų samborių, nuo kasdieninių papročių ligi tautos istorijos didžiųjų tradicijų — visa tai žadina mūsų dvasią, iš visų pusių mus pavidalina ir brandina tuo, kuo išaugame. Savo jaunosios ir mąstytenos ypatumų, savo žvilgių į pasaulį, savo pažiūrų ir žmonių, savo nusistatymų į gyvenimą — viskuo atspindime savo tautą. Visame savo būties plote esame paženklinę savo tautos individualybę (101-102).

Žmogų su savo tauta taip pat sieja ir subjektyviniai ryšiai, kuriuos vadinam tautine sąmone. Sąmonė susikristalizuoja iš mūsų mąstymų bei pergyvenimų, iš mūsų patyrimų ir aplinkos įspaudų, iš gyvenamųjų laikų poveikių. Kunigaikščių valdoma Lietuva pvz, rėmėsi valstybingumo sąmone. Mindaugui rūpėjo suvienyti Lietuvą, kad ji būtų stipresnė ir galėtų atsispirti kryžiuočių pavergimui. Jis norėjo išvengti pavergtųjų prūsų likimo. Vėliau mūsų kunigaikščiai girdė savo arklus Juodojo jūro ir švytravo kardais prie Maskvos vartų. Tačiau aukštąją mokyklą mums Vilniuj

(Nukelta į 2 psl.)

Tautinis šokis išeivijos lietuvių keliuose

(Atkelta iš 1 psl.)

Įkūrė tik vengras Steponas Batoras ir tai tik po pusantro šimto metų po Vytauto Didžiojo mirties (Vytautas mirė 1430, o Vilniaus akademija buvo įkurta 1579). Valstybingumo sąmonė nerūpėjo nei tautinė kalba, nei tautinė kultūra. Tačiau taip buvo ne tik vienoj Lietuvoj. Tuo metu ir Vakarų Europoj nebuvo dar papročio rašyti kalbą sieti su žmonių šnekama kalba. Ir kaimyninėj Lenkijoj joks oficialus raštas nebuvo rašomas lenkiškai. Lietuvoj buvo vartojama arba gudų cėrkvinė kalba, arba lotynų kalba, arba vokiečių kalba. Lenkai tik XVI a. vidury savo aktus pradėjo rašyti lenkiškai. Mes to lietuvių kalba niekad nedarėm. Bet pirmoji lietuviška mūsų knyga — Martyno Mažvydo „prastų žodžių“ katekizmas — taip pat pasirodė XVI a. vidury — 1547.

Bet lietuvių kalba teturėjo būti vien priemonė prieiti prie liaudies Dievo žodžių skelbti. Viešumoj formavosi naujas sąmonės variantas, turėjęs atitiktį nutaustancios (lenkėjančios) diuomenės bei bajorijos polinkius: esu lietuvių kilmės, bet lenkų tautybės (sum gente li-tuanus, sed natione polonus). Negalima sakyti, kad mūsų didikai bei bajorai ir dabar nebūtų nemylėję Lietuvos ir kad jiems nebūtų nerūpėjusi jos ateitis. Tačiau lenkėdama Lietuva tapo Lenkijos provincija, kurioj nebuvo sąlygų nei lietuvių kalbai, nei tautinei kultūrai. Bendroji valstybė, vadinama lenkišku Žečpospolitos vardu, nesulaikoma riedėjo į bedugnę ir ją 1795 tarp savęs pasidalijo Austrija, Prūsija ir Rusija.

Lietuvių tautai prisikėlimą atnešė atgimimo laikų tautinės sąmonės variantas, suformuluotas prieš 90 metų 1883 Prūsiose pasirodžiusioj „Aušroj“ jos įsteigėjų ir pirmojo redaktoriaus dr. Jono Basanavičiaus:

Juk ir mes esame tokie pat žmonės, kaip ir mūsų kaimynai, ir norime visomis teisėmis, priklausantiomis visai žmonijai, lygiai su mūsų kaimynais naudotis.

Šiais žodžiais išryškinti du dalykai: kad esame tautai pat tauta, kaip ir mūsų kaimynai, ir kad norime tų pačių teisių. Tai brandino tautinę mūsų sąmonę, tai nuvedė į autonomijos reikalavimą 1905 Vilniaus Didžiąja-

me Seime ir į nepriklausomos valstybės atstatymą 1918 vasario 16. Tai idealas, kuriuo ir dabar gyvena sąmoningieji lietuviai. O tautinė sąmonė yra pasiekusi tokį laipsnį, kad jos nepalaužia nė žiauriausia sovietinės Rusijos okupacija. Ryškią vietą šios sąmonės brandimo ir brandinimo kely taip pat turi tautinis mūsų šokis.

Nuo Valančiaus iki šių dienų

Istorinis tautinių mūsų šokių vaizdas nėra ryškus. Ką ir iš dalies kaip šoko žemaičiai ir aukštaičiai prieš šimtą metų, papasakojo vysk. Motiejus Valančius 1869 m. išleistojo knygoj „Palangos Jūzėj“:

Kunigaikštis Palubinskas: „Bet ne visos temokėjo šokti tą seną šokį, lygų prancūzų kadriliui“. Prūsas: „Svečiai, beregint po keturis sūstoje, tūptūpt šokinėjo, it kazokai su bizūnu griežiant“. Šešnytis: „Vaikučiai bėdubildu spardėsi šokdami, mergaitės tūpt-tūpt tūpėjo“. Durinas (dūrinis): „visose kertėse sūstoje šoko ir sukosi kaip reikiant“. Šienas: „Sūstoje trys dukterys ir šoko vadinamajį šieną“. Anglėzas: „Man tą griežiant, spardėsi visi kiek tinkami; vaikučiai vos grindų neišmušė kulnėmis, nes visi buvo batuoti“. Marcelės šokis (šokamas be vyriškų): „Man džiržinant, šokinėjo šešios mergelės gana ilgai“. Spilgė (šokamas vienu vyru): „sūstoje penki vaikučiai: vienas tos 'spilgos' leškojo, o keturi stovėjo; ir taip pakartoj šoko“. Žydukė: „Sūstoje trys mergelės, kurios, už rankų susikibusios, šoko vadinamąją žydukę“. Zirkelės: „du vaikučių padėjo kryžmai ant grindų du šakalius ir šoko šokį, vadinamą žirkelėmis“. Kiti įvairūs šokiai: „pagaliau visi kartu sūstoje šoko 'prie-galvė'“. Pirmo šoko blusa, paskul svirplį, dar paskiau valcių ir apvalių: „tuojau jaunūmenės akys pravit: visų pirma pradėjo šokti avietė, paskiau blezdingėlė, dar paskiau grandelė! dešimtis porų sūstojusi davė garo, kiek tinkama“; „pašokim dar duja, ir pradėjo kraipytis; vyriškiai šoko kepurinką, pabaigoje miežėlį“; „šeimyna pirmo šoko kareiviuką; paskiau patys tik vyriškiai trypė mar-telę, tai yra, vienam gulint, kiti aplink šoko ir kėlė gulintįjį“.

Kaip matyti, M. Valančiaus tūduotas tik bendrasis žmonių šokių vaizdas. Jis įvairuoja pagal atskiras vietas. Ilgainiui jis kito. Man pačiam geriau pažįstama Marijampolės apylinkė. Mano jaunystės dienomis gimtajame Meškiūčių kaimė muzikantai tegriežė ir žmonės teško „Suktinį“, „Noriu miego“, o toki „Klumpakojį“ tautinių šokių galėtume laikyti nebent iš vardo. Visus šiuos tautinius šo-

J. Matulaitienės tautinių šokių grupė New Yorke šoka „Pykę“

Nuotr. V. Mažello

kius taip pat šokom ir mokinių pasilinksminimuose Marijampolės gimnazijoje, kurią lankiau 1918-25. Kitokių šokių čia niekas mūsų nemokė. Mūsų pasilinksminimams taip pat buvo didžiai būdingi ir tautiniai žaidimai — „Pučia vėjas“, „Puikios rožės“, „Pasėjau linelius, geltonus grūdėlius“, „Kai aš mažas buvau“ ir kt.

Nepriklausomai Lietuvai stiprėjant, taip pat vis labiau populiarėjo ir tautiniai šokiai. Gimnazijose ir kitose mokyklose kūrėsi tautinių šokių grupės. Pradėtos rengti vad. senovės dienos. 1935-38 įvykusiose tokiose dienose Merkinėj, Alytųj, Dauguo-se ir Seirijuose buvo šokami ir senieji tautiniai šokiai. 1938 Rokišky surengtoj Kooperacijos dienoj taip pat buvo pasirodysu su šio krašto senoviniiais šokiais. Liet. Enciklopedija, pateikdama šiuos duomenis, kartu nurodo, kad tautinių šokių atgaivinimu pradėjusios rūpintis ir jaunimo organizacijos. Pvz. Jaunosios Lietuvos 1937 sąskrydy dalyvavę 448 tautinių šokių šokėjai. Tais pat metais buvusios išleistos keturios plokštelės „Iš Jaunosios Lietuvos tautinių šokių“. 1938 Tautinėje olimpiadoje Kaune šokę penki šimtai jaunatlievių. Tais pačiais metais apie šimtą porų tautinių šokių dalyvavusios Sakalų sąskrydy Prahaj. Mažesniu mastu taip pat reikškusios ir kitos organizacijos.

Tad suprantama, kodėl tautinių šokių idėja ir jos vykdymas buvo lengva perkelti į tremtį. Šokius svetur puoselėjo didieji meno vienetai kaip Čiurlionio ansamblis, Tautinis lietuvių an-

samblis. Dainavos ansamblis, taip pat tautinių šokių grupės veikė beveik kiekvienoj tremtinų stovykloj. Šiandien jie šokami Šiaurės ir Pietų Amerikoje, Australijoje, Europoj — visur, kur krūvon susiburia mūsų jaunimas ir kur atsiranda vadovų. Šios dienos tautinių šokių mokytojų suvažiavimas jau svarsto laisvojo pasaulio lietuvių V tautinių šokių šventės ruošos klausimus ir reikalus. Tautinių šokių srovė tad teka plačia ir gilia vaga.

Malonumui ir pareigai

Nėra nusikaltimo šokti malonumui. Patrauklu priklausyti jaunimo grupei, susitikinėti su draugėmis bei draugais, miela megzti tarpusavio simpatijas bei meiles ir kt. Jaunimo savi-sau šio krašto senoviniiais šokiais. Liet. Enciklopedija, pateikdama šiuos duomenis, kartu nurodo, kad tautinių šokių atgaivinimu pradėjusios rūpintis ir jaunimo organizacijos. Pvz. Jaunosios Lietuvos 1937 sąskrydy dalyvavę 448 tautinių šokių šokėjai. Tais pat metais buvusios išleistos keturios plokštelės „Iš Jaunosios Lietuvos tautinių šokių“. 1938 Tautinėje olimpiadoje Kaune šokę penki šimtai jaunatlievių. Tais pačiais metais apie šimtą porų tautinių šokių dalyvavusios Sakalų sąskrydy Prahaj. Mažesniu mastu taip pat reikškusios ir kitos organizacijos.

Tokie kitataučiai, žinoma, ne-taps lietuviais. Jie tik patalkina. Mums tautinis šokis turi gilesnę prasmę. Jis yra tautinės mūsų sąmonės dalis. O tautinė sąmonė remiasi, kaip jau anksčiau sakytą, gilesniais motyvais — ne tik tautinės vertybės pažinimu, bet ir pamilimu bei pergyvenimu. Todėl tautinė sąmonė žmoguje išsiskleidžia patriotizmu, siekiančiu savo tautai visoki gero: kad ji kiltų, kad būtų, kad išgytų ir kitų tautų pripažinimą bei pagarbą. Vadinas, šokimas šokiui nelygus. Galima šokti vien savo malonumui,

galima taip pat šokti savo tautos labui. Idealu, kada šie abu atvejai sutampa. Todėl siektina, kad ir tautinis šokis mūsų jaunimą vestų į savo tautą, į Lietuvą, kaip kad veda daina, muzika, dailė, literatūra, apskritai tautinė kultūra.

Susikurkime sau-lietuvių idealą

Gerali žinau, kokią ši problema yra didelė ir kaip sunkiai svetur sprendžiama. Lietuvių čia reikia kietai grumtis su gyvenamojo krašto įtaka. Kai pritrūksta specialių pastangų ir asmeninės aukos, lietuviybė paprastai pralaimi. Vydūnas savo laiku kūrė sau-žmogaus idealą. Tas sau žmogus turėjo žinoti, kas esąs, ko noris ir ko siekias. Jis turėjo priešintis nužmogi-nimui ir nudvasinimui. Šiais laikais mums reikia sau-lietuvių idealo. Sau-lietuvius turėtų reikštis ypačiai trim bruožais. Gyvo-sios tautinės sąmonės išsiugdymas turėtų būti pirmasis bruožas. Šiam tikslui jis turėtų gerai susipažinti su tautinėmis vertybėmis kas pamilti ir branginti. Ir trečia, turėtų reikštis pasi-aukojimu paremta veikla bei darbu. Nėra jokios abejonės, tautinis šokis tautinei sąmonei ugdyti tinka: jis yra tautinė vertybė, kurią reikia pamilti ir branginti, o dalyvavimas tautinių šokių grupėj yra veikla ir darbas. „Kas negyvena lietuviybė, tam ji savaime darosi atliekama ir iškeičiama. Šituo būdu ir vyksta nutautimas: kai nieko nebereikiama tautinė kultūra, tai nieko nebereikiama ir pati tautybė“ (J. Girnius, 235).

Turim nemažą paties jaunimo paliduijimo, kokį milžinišką poveikį jų dvasiai paliko masinės

visuotinės tautinių šokių šven-tės. Vadinas, yra pasirinktas tei-singas kelias. Juo reikia ir toliau eiti. Tačiau vien tuo nesiten-kinkim. Tai nėra vienintelis kei-reikšmingas bei sugestytus. Arba apie kitą savo mokytoją — kun. Motiejų Gustaitį: „Gana buvo ir to, kad jis buvo lietuvis, gražiai lietuviškai kalbėjo... giedoti bažnyčioje per mokinių padymas bei brendimui. Esam mokytojai. Tad būtime laimingi, kad ir apie mus mūsų moki-niai galėtų pasakyti taip, kaip kad pasakė Vincas Mykolaitis-Putinas apie savo mokytoją: „Kriaučiūnas, senas draudžia-mosios gadinės patriotas, vis dar lydėjo tėvynės meilę kurs-tantį žodį konspiracijos gestais. Mes tai jausdavom, ir tas žodis dėl to mums darydavos itin reikšmingas bei sugestytus“. Arba apie kitą savo mokytoją — kun. Motiejų Gustaitį: „Gana buvo ir to, kad jis buvo lietuvis, gražiai lietuviškai kalbėjo... giedoti bažnyčioje per mokinių padymas bei brendimui. Esam mokytojai. Tad būtime laimingi, kad ir apie mus mūsų moki-niai galėtų pasakyti taip, kaip kad pasakė Vincas Mykolaitis-Putinas apie savo mokytoją: „Kriaučiūnas, senas draudžia-mosios gadinės patriotas, vis dar lydėjo tėvynės meilę kurs-tantį žodį konspiracijos gestais. Mes tai jausdavom, ir tas žodis dėl to mums darydavos itin reikšmingas bei sugestytus“.

PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
DR. FANG C. LU
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, IL, 599-0500
Pirma ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepiama, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPIMŲ TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
1800 Summit Street, Elgin, Illinois
Route 58 — Elgin, Illinois
Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet.
antr., penkt., 1-5 treč. ir šešt. tik susitarus

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. 6-2400
Val. pagal susitarimą; pirmadienį, ketv. 1-4 ir 7-9; antradienį, penktadienį, 10-4, šeštadienį, 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-0900

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. Tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6182 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiama, skambinti: MI 3-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telefon. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį, 10-12 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak., šeštadienį, nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį, šeštadienį, uždaryta

Ofs. tel. HE 4-3123 Namų GI 8-0195

DR. K. A. V. JUCAS
Board Eligible
American Board of Dermatology
SPECIALYBĖ ODO LIGOS
IR CHIRURGIJA
6324 North Milwaukee Avenue
Tel. 763-3310 266-8668

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiadienį, šeštadienį, tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Užkurus trečiadienį, šeštadienį, 12 iki 4 val. popiet.

TEL. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį, nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštadienį, 12-3 val. p. p. o trečiadienį uždaryta

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUCELIONAITE
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Avenue
Tel. WA 5-2670, neatsiliepius skambinti 4471-0225. Valandos pagal susitarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 3 v. popiet. Trečiadienį, šeštadienį, nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rezid. telefon. — 539-2019

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Laikiniai ofisai uždarytas

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antradienį, nuo 1-4 popiet. ir ketvirtadienį, nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 1 iki 3 v. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 6-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč., ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštadienį, nuo 1 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-3123 Namų GI 8-0195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antradienį, ketv., ir penktadienį, 2-4 ir 6-3. Treč., ir šeštadienį, uždaryta.
Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmadienį, 6-3 p. p. antradienį, 2-5 p. p. penktadienį, ir šeštadienį, 2-4 p. p. Kitom dienom tik skubiuoju reikalu, susitarus.

Tel. Ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč., ir šeštadienį, pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 787-2141; namų 636-4854
Val.: pirm. antr., ketv. 2-5 ir 6-3. penktadienį, 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Kultūros temomis kitur

Čiurlionis ir Lapinskas savo laiko lietuviškoje visuomenėje

„Mūsų žinios“ kas dvi savaitės išseimantis lietuvių žurnalių ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis, jau yra tapęs puošniai leidžiamu kultūros ir visuomeninio gyvenimo populiariu žurnalu. (Redaguoją Danutė Vakarė, atsakingas redaktorius — Algimantas Kėsys, S. J., adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636). Jo puslapiuose recenzijų, aprašų ir nuotraukų būdu atsispindi ne vien tik Jaunimo centro pastogės įvykiai, bet karia nuo karto pasirodo ir paties jaunimo literatūrinės kūrybos, o taipgi ir vyresniųjų raštų, liečiančių ne vien tik jaunimo centro veiklą, bet ir bendresnias, visos išeivijos aktualias kultūrinio gyvenimo temas bei proble-mas.

Stāt, sakysim, yra mūsųose tokia nelaiminga situacija, kad daug kam net ir kultūrinio gyvenimo visa rai-da sūstojo prieš 30 metų prie Kybartų; kultūrinių talsmanų ir kriterijų bagažėlyje teguli tik tai, kas buvo greitosiomis jū įsimėsta prieš 30 metų. Lūdnai ir dėl to, kad nuo gyvenimo srovės nutruksta ir kažkur pasilieka žmonės, kurie dar ir šiandien nėra senelių amžiaus. Kodėl tokiems negalėtų būti graži-

keletą, veiklą; nesupranti žmogus, ką jis norėjo pasakyti, kaip ir savo paveikslais. Panašiai rašė tada ir Jakstas - Dambrauskas.

„Dabartinis metu M. Čiurlionio muzikos kūriniai visų yra labai mėgiami ir laukiami. Tik, deja, mūsų ponai Pianistai jų šykščiai teparodo: vieną-kitą mažytį kūrinielį. Kaip būtų malonu išgirsti bent pusę programos M. Čiurlionio muzikos kūrinį, kurių čia netrūksta. Tas pat pasakytina ir apie kitų mūsų kompozitorių kūrinius.

„Kai D. Lapinskas pasirodė su didesniais savo veikalais: „Maras“, „Lokys“, plokštelėse „Ainių dainos“, tai kiek alaso sukelta spaudoje prieš jo kūrybą! Tuo tarpu pamirštama, kad, kaip M. Čiurlionis, savo metu studijuodamas Vokietijoje, atidžiai sekė anų laikų kompozitorių sešėvurs, taip D. Lapinskas sekė šių dienų kompozitorių žymiusius kūrinius. Abu kompozitoriai, aukšto muzikinio išsilavinimo lygio, prabilo sava muzikine kalba. Nereikia pamiršti, kad šiame laikotarpyje labai pakito pažiūra į muziką. Muzikoje pasireiškė visa eilė įvairių muzikos krypčių, pvz., ketvirtatonišė muzika, suklebust netais bazuojimo pasaulinėje spaudoje. Mūsiškis kompozitorius J. Kačinskas parašė Nonetą, kuris sėkmingai buvo šutiktas, atliekiant jį Londono, Paryžiaus ir kitų didmiesčių moderniosios muzikos festivaluose. Deja, negalint pada-

lint tono į keturias dalis kai kurių instrumentų: fortepiono, vargonų, medinių pučiamųjų instrumentų ir daug kitų, šis naujoviškumas pakibo ore. Yra atsiradusi dvilykatonišė, atoninė, ekspresionizmo ir kitokios kryptys, kurios dabartinis metu didžiausiosiose muzikos centruose tarp savęs rungtyniauja. Tai nieko stebėtino, kad D. Lapinskas taipgi įsijungė į nūdienės muzikos kėlą ir savaime „kūrybiniame vežime“ keliauja drauge su jais. Mūsų Europoje išsilavinusios visuomenės, pripratusios prie Jakubėno, Banačio ir kitų laikotarpio kūrybinių krypčių, M. Čiurlionio „Miške“ ir „Jūra“ pasidare laukiami. Bet D. Lapinskas jų dar nemėgiama, spaudos žmonės, aprašinėdami D. Lapinsko kūrybos „neigiamybę“, nepaklausia savęs, kiek jie patys yra pažengę naujosios muzikos sampratoje. Jei jie pasiklausytų nūdienės muzikos ir išgirstų, kokie veikalai atliekami Paryžiuje, Berlyne, Londone, Prahajoje, tada suprastų, kur stovi mūsiškis D. Lapinskas. Sakysim, Margučio organizuotame Vilniaus minėjime, Chicagoje, D. Lapinskas paruošė muzikinę programą, pavadintą „Vilniaus pašvaistė“. Joje kompozitorius, panaudodamas visą eilę archainių mūsų liaudies melodijų ir jų atgarsių, net iš paprastos liaudies dainelės išstąs ariją sukurdamas, davė taip idomų, aiškių ir supran-

tamą muzikinį vaizdą, kad net mažoniu buvo klausytis. Tuo tarpu kai kur mūsų spaudoje daug kartėlio už tai kompozitoriui supilta. O kompozitorius čia padarė tik viena: trumpu archainio pobūdžio liaudies melodiją apvilko nūdienės muzikos rūbais!

„Manyčiau, kad būtų daug sveikiau, jei kompozitorių paremtume jo kūryboje, nes tas jaunimas, kuris studijuoja šio krašto aukštesniose mokyklose, yra supažindinamas su nūdienės muzikos kryptimis. Jiems Darius Lapinskas nėra svetimas“.

DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-606 ir California
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, nuo 6 iki 7:30 val. vakaro
šeštadienį, nuo 2 iki 3:30 val. Trečiadienį, penktadienį, uždaryta.
Ofiso telefon. 476-4043
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048.

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmadienį, antradienį, ketv. ir penktadienį, 9 val. ryto iki 12 val. dienos ir nuo 2 val. popiet. iki 8 val. vakaro.
šeštadienį 8:30-12 val. dienos
Emergency tel. — 788-5951

Perskaityt „Draugą“, duokite jį kitiems.

Rašykite man tik trumpus ir gražius eilėraščius

VIKTORIJA SKRUPSKELYTĖ

Vladas Šlaitas, PRO VYŠNIŲ SODA. Eilėraščių. Išleido "Ateitis" 1973 m. Literatūros serija Nr. 6. Aplanką piešė Danguolė Stončiūtė. Spaudė Mykolo Morkūno spaustuve Chicagoje. Rinkinyje keturi viršeliai, 72 psl., kainą \$3.00, gaunamas ir "Drauge".

Antraštėje cituojama eilutė yra paimta iš naujo Vlodo Šlaito eilėraščių rinkinio "Pro vyšnių sodą". Ji poeto priskiriama Kinijos imperatoriui:

vienas Kinijos imperatorius yra
savo poetams:
Rašykite man tik trumpus ir gražius eilėraščius.

(Kaip vienas trumpas eilėraščių, 41 p.)
tačiau iš tikrųjų nurodo paties Šlaito polinkį bei poetinį stilių. Trumpi, nesudėtingi Šlaito eilėraščiai atžymi vieno kurio momento nuotaiką, užfiksuoja vieną kurio poeto mintį, perduoda vienišą įspūdį, išryškindami ne niuansus, bet įspūdžio bendrąsias linijas, pačias esmines poeto percepcijas: "buvo laikas ir dingio laikas", "šimtmečiai ėjo ir dingio". Momento įspūdžius Šlaitas nebando sugrupuoti ar juos išplėsti į ilgesnį kūrinių. Intuicijos, ne intelekto poetas, greičiau pasyvus nei valingas, be galo atviras ir be galo jautrus aplinkai, jis dalykų esmę suvokia betarpiškai ir, ją konkrečiai žodžiu išreiškdamas, pasitenkina pačiu paprasčiausiu, sakykime numogintu, elementariu sakiniu. Todėl ir jo eilėraščiai trumpi, retai prašoka tryliką, keturiolika eilučių, jo vaizdai ir palyginimai, — tik etiketės dalykų perkeltai prasmei atžymėti. Net ir ten, kur perduodama nuotaikų svyravimai ar emociniai lūžiai ar bandoma vieną temą išvystyti platesnės apimties rėmuose, Šlaito mintys susidėsto į trumpus vienetus, tarsi miniatūrinius eilėraščius, sudėtus po ta pačia antrašte. Minčiai ir metaforai išplėsti, joms išugdyti į komplikotos struktūros lyriką reikalinga nenutrūkstamo dėmesio ir taip pat intelektualinių galių, kurios Šlaito talentui, tur būt, svetimos. Paties poeto žodžiais tariant, jo įspūdžiai ir nuotai-ka lygia lietaus lašais:

„Kas yra nuotaika?
Tai apmąstytų dalykų antrioji pusė.
Tai patsai privačiausias
lygiai tavo ir lygiai mano širdies
gyvenimas.
Tai maži debesėliai,
pasimėję aukštam danguje,
kurie puola į žemę
ir kurie
nei šio, nei iš to,
ima lyti ir lyti.
(Kas yra nuotaika?, 65 psl.)

Gal net ir nesąmoningai Šlaitas čia nuostabiai tiksliai nusa-ko savo kūrybos procesą bei jo šaknis mąstyme. Jis lygiai taik-lio debesėlių vaizdą aprašo savo eilėraščių pobūdį. Jie, kaip Šlaito debesys, kukiū ir nieku ypatingu nežavintys, tačiau jau-kiū ir mielį, Autoriaus matu ma-kuojant, jie yra gražūs eilėraš-čiai.

Tačiau kas yra graži poezija? Poetikos ir aplamai estetiniai klausimai Šlaitui kiek mažiau rūpi, bent toks susidaro įspūdis skaitant jo ankstyvesnius rinkinius. Jis per kukiū, kad skaitytojų siūlytų vieną kurią poezijos ar poetinio grožio sam-pratą. Eklektiškas ir, tur būt, mėgstas stovėti kiek nuošaliau, jis neįsijungia į vieną ar kitą poetų būrį. Tai nereiškia, kad jis iš vis nesidomėtų poezijos pras-mės ar poeto paskirties klausimais, tik "Pro vyšnių sodą" rin-

kinyje jis juos paliečia netiesio-giai. Šlaito atveju, ir ypač pas-kutiniais metais, nešskiria-mai susiję žmogus ir poetas. To-dėl, apmąstydamas savo gyvenimą, jis nukrypsta į poezijos prasmės problematiką, skaity-tojų pateikdamas minčių apie kūrybą ir apie save kaip kūrė-ją. Šis didėjantis ar bent atvi-riau išreikštas Šlaito dėmesys bei sąmoningumas yra vienas įdomiausių "Pro vyšnių sodą" rinkinio pusių. Jis atviro žodžiu pasako tai, ką anksčiau, tur būt, tik jautėme: Šlaito matu matuo-jant, poezijos vertė priklauso nuo poeto mąstymo. Juo poeto mintys harmoningesnės, juo jis geriau sugeba pamatyti apma-sytų dalykų ryšius, juo jo poezi-ja yra gražesnė ir prasminges-nė:

Viskas priklauso nuo mūsų mąstymo.
Jisai privalo būti švariai ir gražiai užlaikytas.
Jisai negali būti daiktai užgriozdytas.
Viskas privalo būti savo vietoje: vienas daiktas po kito daikto, o ne dešimt daiktų iš karto.
Kai išmoksiu labai gražiai ir tvarkingai mąstyti, parašysiu tau savo pirmą meilės eilėraštį.
(Prisiminkite ir mane savo meilės malonėje, 28 psl.)

Mąstyti tvarkingai ir mąstyti gražiai reiškia tą patį. Tai vis mąstyti apie žmogišką patirtį taip, kad visi jos fragmentai, visos žmogaus gyvenimo deta-lės, matyti veidai ir daiktai su-eitų vienybėn, atradę ne poeto, bet Visatos Tvarkytojo jiems skirtą vietą. Čia ir išryškėja Šlaito — poeto esminė mintis, jo estetikos pagrindas, išreikštas paprastai, bet truputį apgaulinga fraze: "poezija yra labai jaunų širdžių amatas" (Smuikas, 52 p.). Širdis, ne romantinės meilės ar apskritai žmogaus emocijų

Ziemos kristalinė poezija

Nuotr. V. Mažello

simbolis. Šlaito kūryboje įgauna filosofinio ar net religinio at-spalvio. Ji yra žmogaus atviri-mas, jo galia atrasti ryšius ir visa sujungti į vieną visumą taip, kaip Kūrėjo nustatyta. Tuo pačiu poetas, širdies kalbos ži-novas, tampa meistruderintoju. Jis atstato nutrūkusius ryšius, sujungia tai, kas išskirta, sude-rina disonansines gaidas tartum nuostabus Stradivarijaus smui-kas. Jis visa suveda vienumon, visa įjungia į vieną, didelį ratą. Poetą Šlaitas palygina su paukš-čiu, kuris, skrisdamas, danguje nubrėžia ratą, apvalų saulės lan-ką, t. y. harmonijos ir pilnumo simbolį:

Ko yra vertas vieno poeto gyvenimas?
Nedaugiau, negu vienišo paukščio apsisukimas,
ir tačiau tasai vienas graudusis apsisukimas
pasilieka dangų,
tartum saulę,
dangaus atminimuose.
(Paskutiniai posmai, 66 psl.)

Ne vieną, tur būt, stebina Šlai-to kuklus tonas, neįprastas, po-eto su paukščiu lyginant. Paukš-tis, virš žemės pakilęs, paprastai simbolizuoja kūrėjo prometėjiš-ką galią arba jo sukurta, pasto-vų meno pasaulį, kai tuo tarpu Šlaitui jis tėra vieną kartą pasi-rodęs, vieną kartą apsisukusi fi-gūra. Ne tik paukštis, bet ir kiti, ar poeziją ar patį poetą repre-

zentuojantys įvaizdžiai, yra efe-meriški, tik svajonėse. Šlaito žodžiais, dangaus debesėliuose užsilikę ženklai. Nors jie perduo-da pilnumo ir vienybės idėją, jie taip pat sugesti juoja, kad poezi-ja, žmogaus kūryba, yra praei-nanti. Viename rinkinio gražiaus-ių eilėraščių Šlaitas save apta-ria trapiu asotėlio įvaizdžiu:

Esu trapias ir lengvas asotėlis.
Esu nedaug. Esu labai nedaug.
Esu grakštus ir lengvas išlenkimas.
Esu tik linija. Tik taktas.
Ne daugiau.
(Esu nedaug, 54 psl.)

Eilėraštį baigdamas, jis pa-brėžia žmogaus-poeto laikinu-mą: jis pranyks kaip tas paukš-čio sparnu nubrėžtas lankas, nors po jo ir "pasilikis prisimini-muose / švelnus ir lengvas vasa-ros dvelkimas" (Esu nedaug). Vasaros dvelkimo vaizdas, o taip pat ir anksčiau minėtas, paukščio judesį išsaugojęs dan-gus, savyje slepia dvi mintis, du tonus. Mat, Šlaitas poezijai pri-pažįsta transformuojančios ga-lios: ji suvienija, pratešia, atsta-to ryšius, suskaldytą pasaulį tarsi vienu lanku įjungia. Bet jis nepasiekia aukščiausio har-monijos ir tobulumo laipsnio. Pilnutinis grožis, ir tuo būdu to-žė, tikroji širdies poezija, Šlai-tui "alepiasi, kaip aukso saulė kitam pasauliui", anoj mirties ri-

bos pusėj. Todėl poetas ir sako: "Esu patenkintas tuo, / ką tu-riu... o kai būsiu kitam pasauly, / tada, / tikriausiai, / parašy-siu jums šimtą kartų gražesnį eilėraštį" (Geroj nuotaikoj, 49 psl.).

"Pro vyšnių sodą" kiekvienas vertins pagal savo matą. Tiems, kurie poezijoje ieško dinamiško, valingojo kūrėjo, Šlaito pasku-tinis rinkinys atrodys ir sveti-mas, ir neįspūdingas. Tie, kurie poeziją sutapatina su vaizdinga kalba ar emocijų persvara, sa-kyks, kad Šlaito stilius per daug artimas prozai. Treti gal nusi-skys religinių eilėraščių gausa. Todėl tikslu Šlaitą įvertinti, at-sižvelgus į jo paties matą ir pa-stebėti jo kaskart stiprėjantį har-monijos ir ryšių pajutimą. Stilistiniu ir struktūros atžvilgiu "Pro vyšnių sodą" skaitytojų palieka pusiausvyros ir balanso įspūdis. Nors rinkinys nėra švie-sesnių spalvų negu Šlaito kiti, pavyzdžiui 1969 metais taipgi "Ateities" išleistas "Aguonų gaisras", kartais atrodo, kad poetas tarsi dažniau gyvena "saulę paskendusioj priemies-čio pusėj" (Kas yra nuotaika, 65 psl.). Jis priartėjęs prie tos anksčiau minėtos, už hori-zonto slypinčios saulės, priartė-jęs prie Transcendencijos. Visa tai jo poezijon įveda mistinę, sakralinę gaidą, kurią tektų at-

VLADAS ŠLAITAS Naujausi eilėraščiai

IVYKIŲ LIUDININKAI

Kadangi daiktai visuomet gyvena tarp mūsų, tai jie, be abejo, mūsų kalbą supranta. Tačiau jie nekalba, nes jų burnos yra poliruotos (aš kalbu apie kambario baldus), arba jų burnos yra suskilusios (aš kalbu apie aptrupėjusių lubų tinką), arba jų burnos yra sulūžusios (aš kalbu apie medžio turėklus). Bet paskutinę pasaulio dieną visi daiktai bus grąžinti į savo pražuvusio laiko pirmąjį stovį, idant galėtų paliudyti mūsų praėjusio laiko buvusius įvykius, idant galėtų pateisinti mūsų praėjusio laiko kiekvieną elgesį, arba galėtų pasmerkti mūsų praėjusio laiko kiekvieną buvusį elgesį. Štai kodėl reikia su pagarba vaikščioti daiktų draugystėje, nes anksčiau, ar vėliau jie visi susirinks mus išteisinti arba pasmerkti.

BE POEZIJOS

Pagal laiko rodyklę sukasi mūsų mąstymas. Juo arčiau vakaras, juo toliau sukasi laiko rodyklė. Štai kodėl žmonės senatvėje daugelio buvusių įvykių neprisimena, ir jei prisimena, tai prisimena tik kaip medžius, kurie moja pro rūką. O, poezija! Kaip aš baisiai tave mylėjau savo jaunystėje. Tačiau daugelį metų praėjus, tu man atrodai tik kaip mažas auksinis žaigluokas Kalėdų eglutėje. Bet poezijos reikia. Nes be jos, be poezijos, būtų sunkiau gyventi.

pažinti rinkinio centriniame ro-žių (ne aguonų, kaip tai buvo 1969 metų rinkinyje) įvaizdyje. Rožių motyvas ne vienam gali pasirodyti banalus. Šlaitas ta-

Ukrainiečių kultūrinis gyvenimas išeivijoje

Iš pasikalbėjimo su redaktoriumi Mykola Denysiuk

JAV-se yra apie milijonas ukrai-niečių, maždaug kaip lietuvų. Chicagoje yra apie 80,000, bet visuomeniniame gyvenime — draugijoje, parapijose dalyvauja jų apie pusė. Chicagoje yra 6 ukrai-niečių katalikų ir penketas or-todoksų parapijų. Čia ukrainiečiai turi dvi pilnas pradžios mokyk-las ir penketą sekmadieninių mo-kyklų, kuriose yra apie 1200 vai-kių, jose mokoma ukrainiečių kal-bos, istorijos, literatūros, geogra-fijos ir kultūros. Yra viena ukrai-niečių šeštadieninė aukštes-nioji mokykla, kurią praeitais metais baigė 84 moksleiviai.

Laikraščiai ir žurnalai

Chicagoje ukrainiečiai turi vieną katalikų savaitraštį "New Star" — ukrainiečių ir anglų kal-ba — ir du dvisavaitinius laik-raščius, abu vien ukrainiečių kal-ba: "Čerkovnij Visnik" ir "Ukrainske Zittia". Bet to čia ukrainiečiai turi tris žurnalus, išleidžiamus metų ket-virčiais: "Ovyd", "Samostijna Ukraina" ir "Hutsulija" (išlei-džia iš tos Ukrainos dalies kilę ateiviai). Didžiausia ukrainiečių leidyk-la JAV-se yra Mykola Denysiuk

Publishing Co. Tas pats Denisiuk leidžia ir redaguoja žurnalą "Ovyd" (Horizontas). Ši kultū-rinininkų Mykolą Denysiuką teko aplankyti jo leidyklos-spaustu-vės būstinėje, 226 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622.

14 tomų Ševčenkos raštų

Lentynos nukrautos knygo-mis, žurnalais ir laikraščiais. Denysiukas džiaugiasi išleides 14 tomų Ševčenkos raštų. Dvyliktasis tomas skirtas Ševče-nkos poezijos vertimams į kitas kalbas — iš viso net į 26, ir į li-e-tuvių kalbą. Idėtos dvi dainelės, šverstos L. Giros: "I jūružė upė bėga" ir "Kovos lauke".

Malonus leidėjas lietuviai sve-čiai dedikavo, įrašydamas ukrai-nietiskai, Ševčenkos ontologiją svetimų kalbų vertimuose.

Jis taip pat išleides Bogdano Lepkii raštus — 6 tomus. Iš viso yra išleides per 40 knygų. Jos plinta JAV-se, Kanadoje, Argen-tinoje, Australijoje, Europoje. Iš-leido ukrainiečių kalba F. Werfe-lio "Bernadotos giesmė". Verti-mas į ukrainiečių kalbą buvo jau 33-čias tos knygos vertimas į svetimas kalbas.

Denysiukas yra aktyvus vi-

suomenininkas. Būdamas Ar-gentinoje, jis organizavo pirmą katalikų ukrainiečių kongresa-toje šaly. Ir dabar jis yra ukrai-niečių katalikų tarybos už pat-riarchatą JAV-se sekretorius.

— Kaip yra su ukrainiečių knyga JAV-se, — paklausiau jį.

— Ševčenkos išleidau 4,000 egzempliorių, biografinės apysa-lkos apie ukrainiečių poetą Vov-čoką — 3000 egz., ir visos kny-gos išėjo. Paprastai beletristinio veikalų leidžiamas 2 - 3,000 egzempliorių. Išleista knyga save apsimoka.

Mano leidžiamas ir redaguoj-a mas žurnalas "Ovyd" taip pat pats išsilaiko. Ševčenkos raštų, kurių setas dabar kainuoja 75 dol., buvo išparduota už ketvirtį milijono.

— Tai turite nemažai ukrai-niečių intelektualų ir knygos my-lėtojų.

— Turime. Pvz. mano žurna-le "Ovyd" per 24 metus buvo iš-spausdinti 250 autorių straips-niai.

— Kokius žymiausius rašyto-

Mykola Denysiuk

jus turite Chicagoje?

— Čia gyvena senas poetas Oles Bahij, vienas žymesnių ukrai-niečių poetų ir literatūros kri-tikų. Šiame mieste gyvena Ro-man Zavadovič — vaikų ir jau-nimo literatūros kūrėjas. Čikagie-tė Hanna Cherin, jauna ukrai-nietė, pasiekusi magistės laipsnį, dirbanti Chicagos universiteto bibliotekoje, yra parašiusi apie šešetą romanų ir poezijos knygų.

Tik pernai jos viena knyga.

"Nebesni virši" (Dangiškieji ei-lėraščiai) išspausdinti Buenos Aires mieste.

Poetas Teodoras Kurpita taip pat gyvena Chicagoje. Praeitais metais Chicagoje mirė talentin-gas ukrainiečių poetas, romanų autorius, mechanikos inžinie-rius Stepan Ryndyk.

Chicagoje turime Ukrainiečių literatūros fondą, kuris kas an-tri metai skiria literatūros premi-jas: I — 1200 dol., II — 800 dol., III — 400 dol.

Taip pat kas antri metai ski-riamos literatūros premijos už jaunimui ir vaikams skiriamus veikalus. Čia premijos yra 500, antra — 300 dol., trečia — 200 dol. Taigi iš viso vieneriais me-tais premijomis paskirstoma 3,400 dolerių. Tą sumą fondas surenka iš aukų.

1973 m. atsiųsta 42 naujos knygos, iš kurių bus atrinktos premijuojamos. Autoriai yra iš Šiaurės Amerikos, Europos, Pietų Amerikos.

Chicagoje yra dvi didelės ukrai-niečių knygų parduotuvės: viena mano, o antra Ukrainian Bookstore, 2315 W. Chicago Ave. Chicagoje išleidau ukrainie-čių giedotų mišių plokštele, įre-korduotą choro Vienoje. Susido-mėjimas buvo toks didelis, kad plokštelės išėjo 6 laidos.

— Matau, kad netoli Jūsų yra Ukrainiečių meno institutas.

— Skersai gatvės nuo mano leidyklos yra ukrainiečių Dabar-

čiau pakeičia šio nusidėvėjusio žodžio prasmę, ji pagilina, juo išreiškdamas savo širdies poez-jos mintį.

ties meno institutas. Yra gausiai paveikslų, skulptūrų, sukurty apie 25 mūsų žymių dailininkų, daugiausia mūsų jaunų, kūry-bingų žmonių, Amerikoje studija-vusių meną. Chicagoje turime apie 20 dailininkų ir būty sun-ku pasakyti, kurie iš jų pirmau-tų, ypač, kad jie reikšiai įvairio-se srityse.

Turime ir savo muziejų 2452 W. Chicago Ave. Yra vertingų istorinių eksponatų, profesiona-liškai sutvarkytų; čia yra doku-mentų ir iš laikotarpio, kai lie-tuviai su ukrainiečiais gyveno bendroje valstybėje.

Mūsų dailininkai atstovauja įvairioms meno kryptims — tu-rime moderniojo meno atstovų, taip pat ir konservatyviųjų.

Rašytojai mūsų daugiau kon-servatyvūs. Būtų galima pasak-tyti, kad Bohdan Rubcnak jau yra daugiau modernus rašytojas. Jis dėsto ukrainiečių kalbą ir li-teratūrą Illinoiso universitete, kur gaunami kurso kreditai ir kur ji klausia apie 45 studentai.

Kas kelieta savaitė mes Chi-cagoje turime meno parodas ukrai-niečių dailininkų, gyvenančių kituose JAV miestuose, Kanado-je, net Europoje, ir dauguma jų paveikslų išperkama. Mat, Chi-cagoje turime gausų skalčių mū-sų intelektualų: apie 130 gydyto-jų, apie 100 inžinierių, apie 30 veterinarių. Visi jie turi savo pro-fesines draugijas.

(Nukelta į 4 pusl.)

Jis prasiveržė dviejuose žemynuose

Valandėlė pas foto menininką Kastytį Izokaitį

Chicagos miesto centro pašonėje, 441 N. Clark St., foto studija, užimančią visą aukštą, turi lietuvis foto menininkas Kastytis Izokaitis, buvusio vieno Kauno pradžios mokyklos vedėjo mokyto. Izokaitis sūnus. Įėjus į turtinai įrengtą bei švariai užlaikomą studiją, į akis krinta paveikslas, tapytas vieno buvusio prezidento J. F. Kennedy kalbų rašytojo Peter Beach, artimo K. Izokaitio bičiulio, dabar gyvenančio Wisconsin. Ten pat žinomo Toronto universiteto filosofo Marshall McLuhan portretas, fotografuotas filosofui geriausiai patikusio fotografo K. Izokaitio. Įdomi fotografija skulpt. A. Brazdžio skulptūros, esančios Londono centre. Taip pat studijoje gausu suvenyrų iš Etiopijos, Italijos ir kitų vietų, kur plačiai žinomam mūsų foto menininkui-lietuviui yra tekę lankyti fotografavimo reikalais.

Karjeros pradžia Brazilijoje

1944 m. vos septynerių metų amžiaus K. Izokaitis su tėvais pasitraukė į V. Vokietiją ir apsigyveno Kemptene. Čia baigė pradžios mokyklą ir pradėjo lankyti gimnaziją, kurioje lietuvių kalbą dėstė jo tėvelis. Taisyklingai vartojama gyva gimtoji lietuvių kalba K. Izokaitio lūpose skamba ir dabar, o jaunas atžalynas — dvi dukros išjungusios į liet. skautus ir į Montessori bei lit. mokyklas. Bet K. Izokaitio kelias į laimę, į pasirinktos karjeros viršų nebuvo lengvas. 13 metų turėdamas, su tėvais atsirado Brazilijoje, Sao Paulo mieste. Matydami, kaip tėvelis turi anksti keltis ir skubėti į darbą, Kastytis nutarė jam ir motinai pagelbėti. Pats tuojau ieškojo darbo. Jį laimingai susirado pas vieną fotografa — žurnalista, dirbusį "Cruisero" žurnale. "Cruisero" Brazilijoje buvo panašios apimties žurnalas, kaip mūsų "Life" JAV. Ten bedirbdamas, o vakarais lankydami gimnaziją, įgijo tiek profesinio patyrimo pas gerą specialistą, kad pats pasidarė fotografu. Po kurio laiko Amazonės džiunglėse nukrito lėktuvas su keleiviais. K. Izokaitis viršūnė išskrido į ekspediciją ieškoti nukritusio lėktuvo. Savo vietoje paliko K. Izokaitį. Ekspedicija užtruko net visą mėnesį, gi per tą laiką K. Izokaitis "Cruisero" žurnalui darė vis naujas fotografijas.

Po to, kad darbas netrukdytų mokslo, perėjo į kitą žurnalą, skirtą aukštajai klasei. Čia dirbdamas, pažino nemažai turtuolių, kurie kvietė Izokaitį fotografuoti jų vestuves ir kitas šeimų šventes. Pasitraukęs iš žurnalo, dienosim galėjo vien tik mokytis, o vakarais bei savaitgaliais darė turtuolių noutraukas ir taip užsitikrino sau pragyvenimą.

Nelengvas kelias JAV

1958 m. K. Izokaitis su tėvais persikėlė į JAV, į Chicagą. Nors Brazilijoje jau buvo garsėjantis fotografas, bet, čia atvykęs, nemokėjo anglų kalbos. Džiaugėsi, kai gavo darbą pas vieną fotografa. Darbas buvo paprastas: supakuoti fotografijas. Atlyginimas 45 dol. į savaitę. 7-8 mėnesiams pralinkus, perėjo dirbti į vieną foto laboratoriją. Čia pakilo atlyginimas, ir Kastytis pasijuto esąs tikras amerikonas. Iš tofo laboratorijos vėliau perėjo dirbti į komercinę foto studiją.

1960 m. vedęs Adelę Radavičiūtę, buvo pašauktas karinei tarnybai į JAV armiją. Po apmokymo kareiviai pildė anketas: ką nori daryti armijoje? K. Izokaitį pasiuntė ne į foto sritį, bet į fel-

čerių mokyklą, kur apmokoma, kaip suteikti pirmąją pagalbą sužeistiesiems kariams. Baigus pradinį kursą, gabiuosius siuntė į aukšt. mokyklą. Į ją tapo vėl pateko ir K. Izokaitis. Net džiaugėsi, kad šalia fotografo turės ir kitą specialybę — felčerio.

Pagaliau atėjo laikas išvykti į užjūrį, į V. Vokietiją. Ten K. Izokaitis pateko ne į felčerius, bet į Public Information Office VII armijos 3 divizijoje. Jo pareigos čia buvo jau fotografo: fotografavo įvairius objektus kariuomenės žurnalams. Likus keliolikai mėnesių tarnybos, vienas štabo kapitonas iššifravo, kad K. Izokaitis nėra JAV pilietis ir pagal įstatymą negali dirbti Public Information Office. Bet aukštieji divizijos inkaraininkai, kurie buvo susipažinę su K. Izokaitio fotografijomis ir jas vertino, apėjo įstatymą, ir K. Izokaitis, gal vienintelis toks asmuo JAV istorijoje, liko dirbti poste, kuriame gali dirbti tik Amerikos piliečiai.

Pagaliau nusišypso laimė

Grįžęs iš kariuomenės, K. Izokaitis dar kelerius metus dirbo komercinėje foto studijoje ir ten pasiekė vyr. fotografo rangą. Bet vis galvojo apie savosios studijos įsteigimą, palengva pirkosi aparatūrą. Pasiadarė savo namuose foto laboratoriją ir vaikščiojo po agentūras, norėdamas gauti užsakymų darbams. Beje, niekas į jį nekreipė dėmesio, net nenorėjo jo

matyti. Vieną dieną nuėjo į Lincoln parko gėlyną ir čia nufotografavo gėles. Spalvotas nuotraukas padarė 11 x 14 dydžio ir 50 jų kopijų išsiuntinėjo įvairioms foto agentūroms. Specialią nuotrauką pridėjo vienos tų foto agentūrų sekretorei. Greit pamatė, kad tas sprendimas buvo išmintingas, nes iš tos agentūros paskambyno pats meno vyr. direktorius, prašydamas pristatyti daugiau nuotraukų. Atsirado pirmieji užsakymai, o po poros mėnesių pradėjo plaukti užsakymai iš įvairių komercinių agentūrų. 1967 m. jau atidarė savąją studiją, kurioje iki šių dienų tebedirba, įsigijęs geriausią aparatūrą bei įsirengęs laboratoriją.

Išvykos į užsienį

1970 m. "Tuesday Publications" žurnalas K. Izokaitį pasiuntė į Etiopiją užfiksuoti vaizdus temai "Karalienės Sabos interpretacija 1970 m." Kadangi istorija mini karalienės Sabos santykius su Saliamonu, K. Izokaitis turėjo surasti atitinkamų vaizdų tai temai. Su juo kartu vyko į žurnalo redaktorių, leidėjo žmona, specialus modelis ir fotografo pagalbininkas. Ekspedicija truko tris savaites. Sugrįžus Amerikon, žurnalo redakcija K. Izokaitio spalvotas nuotraukas dėjo viršelyje ir joms skyrė eilę puslapių. Kelionė į Etiopiją K. Izokaitiui buvo pasiūlyta tada, kai jis paskelbė nuotraukų ciklą "Socialiniai ko-

mentarai". Tą ciklą, kurio paskiros detalės buvo išstatytos lietuvių foto archyvo ruoštoje parodoje, dienraščio "Sun-Times" priedo "Midwest" redaktorių įvertino labai teigiamai. Šitai taipgi padėjo iškilkti Izokaitio vardui.

Po pavykusios ekspedicijos į Etiopiją tas pats "Tuesday Publications" žurnalas, pasiekiantis 27 JAV valstijas, K. Izokaitį pasiuntė į Florenciją (Italijoje) fotografuoti pasaulinio masto rūbų kūrėjo Emilio Pucci modelius. Galėdamas itališkai susikalbėti, K. Izokaitis, nuvykęs į Florenciją, aplankė istorines miesto vietas, su jomis susipažino ir, grįžęs pas Pucci, italų kalba rūbų kūrėjui daug ką galėjo papasakoti apie miestą ir jo istorines vietas. Pucci tai padarė išpušį: jei iki šiol įvairiems neeilinio garso fotografams jis leisdavo fotografuoti daugiausia šešis naujų rūbų modelius, tai K. Izokaitiui padarė išimtį, leido jį nufotografuoti net penkiolika. "Tuesday Publications" žurnalui, K. Izokaitį siunčiam į Italiją, tai buvo netikėta staigmena. Po to atėjo vėl eilė užsakymų. Tarp jų, nufotografuoti ir vieną žymiųjų dabarties pasaulio filosofų — Toronto u-to profesorių Marchall McLuhan. Profesoriui lietuvių nuotraukos taip patiko, kad jas ir dabar tebenaudoja oficialiems reikalams — enciklopedijoms, universiteto leidiniams ir pn. Maždaug tuo pačiu laiku K. Izokaitis susidomėjo ir mokyklinės knygos leidžianti leidykla "Scott Foresman". Iki šiol tos leidyklos leidžiamais vadovėliams K. Izokaitis yra padaręs per dešimtį viršelių.

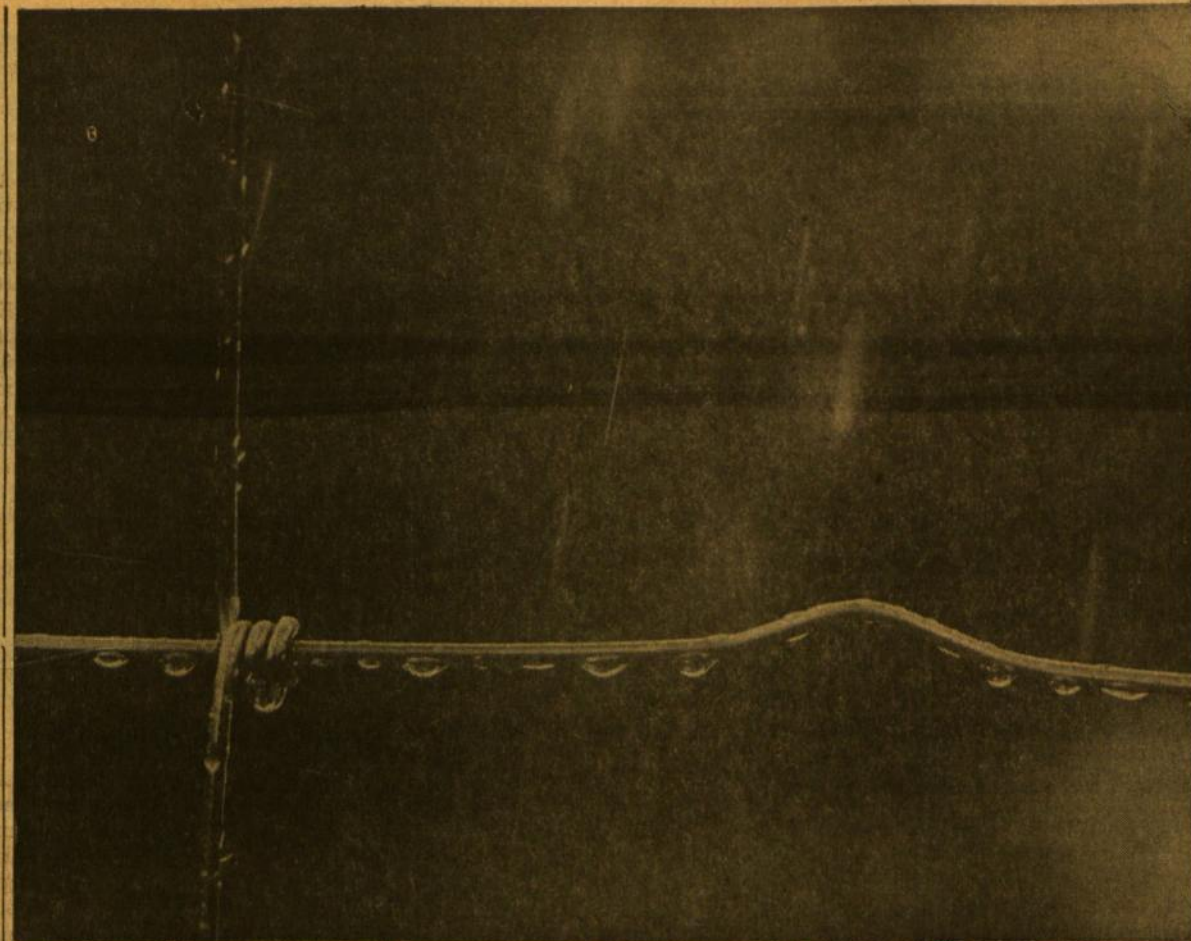
Komercinio meno srityje K. Izokaitis svarbesnius užsakymus gauna iš šių bendrovių: "Chrysler" (1973 m. fotografavo naujausius tos kompanijos automobilius), "Mobile Oil", "Standard Oil", "Clark Equipment Co." Taip pat neatsilieka įvairūs žurnalai bei stambiųjų įmonių leidiniai. Praėjusio rugpjūčio mėn. žurnale "17 Magazine" buvo paskirti 8 puslapiai naujausioms fotografijoms, padarytoms K. Izokaitio. Spalio mėn. nr. keturis puslapius jo nuotraukoms paskyrė "Glamor" žurnalas, gi paskutiniu laiku mūsų foto menininkas kietai dirbo, iliustruodamas "Conti-

Pvz. V. Markus Lojolos universitete ir daug kitų, apie 10 ar daugiau.

Chicagoje taip pat veikia Ukrainiečių mokslinių leidinių institutas, kuris leidžia studijas ukrainiečių problemomis. Jo adresas — 2534 W. Chicagoje.

Tokias informacijas perteikė simpatingas Chicago's ukrainiečių kultūrininkas Mykola Denysuk.

Juozas Prunskis

Metalas ašaros

Nuotrauka Kastyčio Izokaitio

NUO VIKTORO BIRŽISKOS MIRTIES JAU 10 METŲ

Vyriausias iš trijų garsiųjų brolių Biržiskų — Viktoras, ilgiau už kitu du išgyvenęs, mirė 1964 m. sausio 27 d., taigi prieš 10 m. Buvo bebaigias 78 metus. Viekšniškis, gimnaziją baigęs šiauliuose. Nuo moksleivio metų slapto lietuviško veikimo dalyvis, Petrapilio universitete studijavo matematiką, o to pat miesto technologijos institute gavo inžinieriaus technologo laipsnį. Priklausė lietuvių studentų draugijai, dalyvavo lietuviškuose vaidinimuose. Karo metu buvo ginklų fabriko direktoriumi. Kelis kartus bolševikų areštuotas. Iškeistas į komunistą kalinį, grįžo Lietuvon. Buvo Vyt. Did. gimnazijos mokytoju Vilniuje, Mokslo dr-jos Aukštųjų kursų dėstytoju, laikraščių bendradarbiu. Lenkų suimtas, drauge su keliais 32 lietuviams išsiustas į Nepriklausomą Lietuvą. Kaune dėstė gimnazijoje, Aukštuosiuose kar. kursuose, Vyt. Did. universitete, Vilniaus universitete, Pabaltijo univ. Eilės knygų autorius.

EKUMENINĖ MOKYKLŲ VADOVYBĖ

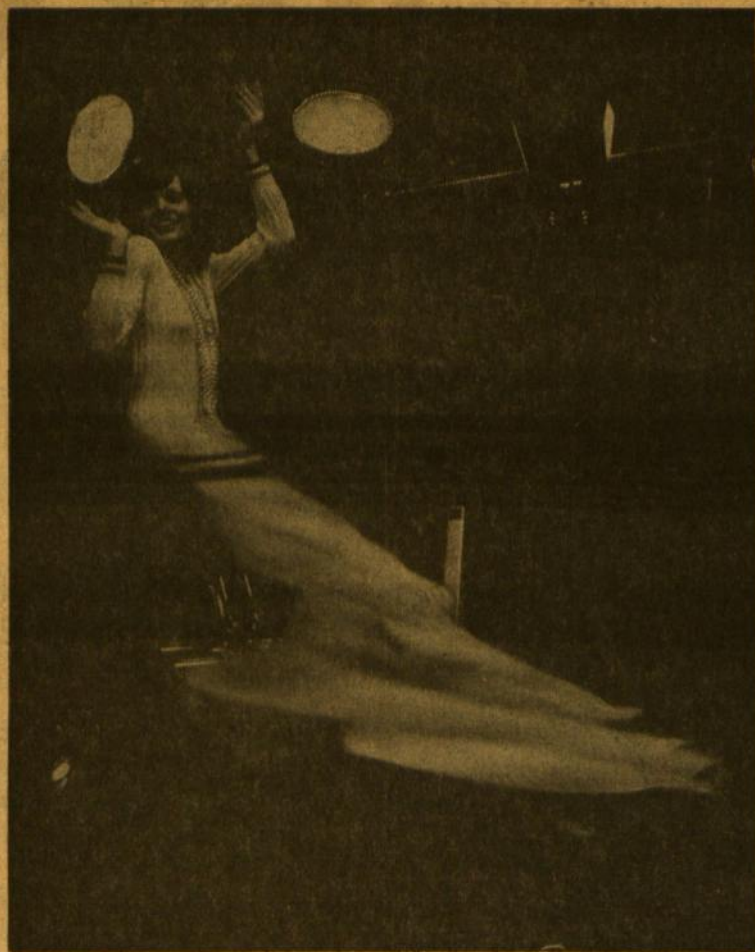
Protestantų krikščioniškųjų mokyklų sąjunga Indijoje ir Visos Indijos katalikų mokyklų sąjunga sudarė bendrą krikščioniškųjų mokyklų tarybą, kuri rūpinsis visų Indijos krikščioniškųjų mokyklų gerove.

PREMIJAVO ISTORINĮ VEIKALĄ

Profesoriaus R. Quirk, dėstančio Indianos universitete, knyga "The Mexican Revolution and the Catholic Church, 1910-1926" susilaukė JAV katalikų istorikų draugijos premijos.

Jasi ir lietuvis K. Izokaitis, spėjęs prasiveržti dviejuose kontinentuose — Šiaurės ir Pietų Amerikoje. Kas nori jį plačiau pažinti kaip žmogų, lietuvių ir foto menininką, teuzsuka į studiją.

VI. Ramojus

Pokštas

Nuotr. Kastyčio Izokaitio

UKRAINIEČIAI IŠEIVIJOJE

(Atkelta iš 3 pusl.)

— Kaip su ukrainiečių muzika?

— Turime čia keletą muzikos mokyklų, bet svarbiausia tai — šaka New Yorko ukrainiečių muzikos instituto. Tas institutas turi skyrius visuose didesniuose JAV miestuose. Chicagoje gyvena ir keletas ukrainiečių kompozitorių. Galime pasidžiaugti stipriais ukrainiečių choralais Chicagoje: Prometėj, Slavuta — abu du bažnytiniai choralai, bet paruošę ir ukrainietiškas dainų repertuarą. Yra jaunimo kvartetų, oktetų, chorų. Žymesnieji jaunimo choralai: Odum, Suma ir skau-

ty — Plast, be to yra jaunimo choral-ansambliai prie įvairių bažnyčių. Yra ukrainiečių jaunimo dramos studija. Jai vadovauja L. Cepynskij. Studija suorganizuota prie Šv. Vladimiro ir Olgos bažnyčios. Studiją lanko 60 jaunų aktorių, kurie su savo spektakliais lanko Detroitą, Clevelandą, New Yorką, Philadelphia, Torontą ir visus pasisiekimu.

Mūsų choralai, dramos studija yra susieti su bažnyčiomis. Pas mus parapijos, bažnyčios yra labai surištos su mūsų visuomeniniu ir meniškuoju gyvenimu.

Turime Chicagoje eilę profesorių aukštosiose mokyklose.

HOLD IT!

We have a savings plan for your financial future ... and you'll like saving with us. Ask your friends and neighbors about St. Anthony Savings!

Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield	CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage
7.427	7.418	7.372	4 years CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$10,000.00	7 1/4%
7.354	7.166	7.118	4 years CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$ 5,000.00	7%
7.083	6.902	6.863	2 1/2 years CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/2%
6.812	6.644	6.606	2 years CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/4%
6.541	6.387	6.353	1 year CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$ 1,000.00	6 1/4%
5.390			PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	\$ 100.00	5 1/4%
5.126			OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	\$ 10.00	5%

PAS MUS NE VISI DARBININKAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVYJENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings MEMBER F.S.I.C. WASHINGTON, D.C.

1447 South 49th Court Cicero 60650
Telephone 656-6330 and 242-4395
JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, Vėdėjas

Open Mon. 9-8, Tues.-Thurs. Fri. 9-5. Sat. 9-1; Closed Wed. & Sun.

Pagrėbstai

Ar jos dantys menki,
ar ji poniška?

B. KAZIMIERAITIS

Turėjome atsisveikinti su kate, kuri mums net penkiolika metų išstarnavo. Ligi šiol, tiesą pasakius, mūsų smegeninėse tik labai retai paklaidžiodavo mintis, kad ji mums tarnavo. Galvojome, kad mes tarnavome jai! Nupirk jai kasdien maisto, nes kai tik praalksta ir nieko neranda savo dubenėlyje, tai žiūri tau į akis ir rėkia ir neleidžia nė pajudėti — vis riksmu lydi (tikriaus sakant, kai eini, tai užbėga į priekį parėkti, kad tu matytum, jei apsimestum neturįs ausų ir negirdįs). Pirk, pirk, duok, o maistas brangus.

Tų patarnavimų ji ir kitokių reikalaujavo. Štai atidaryk jai duris, nes ji nori išeiti pavalikščioti ir laimės patiekoti. O pabuvęs paklausyk — nagais ji jau akėja duris, nes nori įeiti. Arba tie kaprizai dėl vietos, kur ji gulės. Jeigu ji susigalvos, tai rytą surasi gulinčią gal ant stalo, gal ant spintos, o gal ir ant televizijos aparato. Kol buvo maža, tai ir reiklumo tiek daug nepa-rodydavo, o sendama gudrumu beveik artėjo į žmogų. Dar, sakau, pagyvens keliasdešimt metų ir nuo mūsų skirsis tik gal tuo, kad vis tiek, tur būt, nekalbės lietuviškai ir kniauks, kaip visos katės.

Man nepatikdavo jos gulėjimas ant stalo, šokinėjimas ant spintos ir lindimas į spintą ir kiti panašūs prabangos ir, mano galva, perdėto patogumo ieškojimai. Nesu ir pats per daug reiklus, tai, matyt, dėl to ir katei nenorėjau pripažinti teisės saivaliui. Tai mokėme ją sąžinės. Profesorius Eysenck, girdejas, kalba apie gyvulių sąžinę, kuri įdiegiama ryškė ir kitomis panašiomis ir anksčiau ir žmonėms taikytas priemonės. Dar nebuvau tų profesorius teorijų girdejas, o jau mūsų katė turėjo patenkiamą sąžinę. Vienaime sofos gale vis laikydavome pakloję laikraščių: prašom, sena tu pana, gulėk ar tupėk tenai, kiek tik tu nori! Bet nedirsk eiti toliau! Ir ji retai kada teisdrisdavo, gal tik kartais užmiršusi savo sąžinę, kuri jai draudžia tokį vaikščiojimą ir galimybės palikti savo nuolat besišeriančių plaukų. Tais retais kartais, kai, matyt, nusibosdavo jai ta aprėžtoji vieta, žiūrėk, pakils ir sliūkina į draudžiamąją zoną. Bet užtenka pasakyti: "O kur tu?" ir ji grįžta į savo vietą.

Sąžinė, žinoma, jau nustodavo veikti su ta pačia minute, kai tik užgesindavome vakare jos gyvenamajame kambaryje šviesą ir išleidavome gulti arba dieną turėdavome net ir trumpam palikti namus. Tada mūsų ta katiška sena pana pradėdavo gyventi pagal nuosavą, ne žmogaus įdiegtąją sąžinę. Žiūrėk, tik susigalvok naktį, tegu ir po kelių minučių, kad katės gyvenamajame kažką palikai ne taip, kaip reikia, ir dažniausiai užtiksi ją besisikarstančią ten, kur tau nepatinka. Tada ji, aišku, šoks ir bėgs į savo vietą, grįš prie mūsų dresūrinės sąžinės.

Tokią gyventoją turėti įkyru, ir kai ta sena katelė nepagydomai susirgo ir pabaigė savo dienas, apgalėjome ją, kaip ir dera; per šitiek metų juk priprato, lyg ir šeimos narys ji buvo, ir nesunku pasigesti to keturkojo sutvėrimo, kuris kasdien ir apie kojas pasišlaistytį mokėdavo ir kitokių katiškų išdaigų.

Bet praėjo pora mėnesių, ir štai staiga pradėjo aiškėti, kad tarp

katės ir mūsų būta bendradarbiavimo gal net kur kas labiau pagrįsto ir akivaizdesnio, negu tarp užsienio lietuvių ir tam tikrų Vilniaus pareigūnų. Būta abipusio bendradarbiavimo: mes turėjome patarnauti jai, o ji vien tuo savo buvimu tarnavo mums!

Prieš tuos keliolika metų namus buvo užpuolusios pelės. Nebeapsigindavome. Namuose apgyvendintoji mažytė katytė iš pradžių net pati išsigandavo pelės. Paaugusi ji pradėjo pasigauti tų biurių žvėriukščių, bet ne maistui: ji tik pažaisdavo, pamėtydavo pelę į visas puses, kol ta šitaip kankinama prisibaigdavo, o lavoną palikdavo kieme tįsoti.

Pelės išnyko. Jų net lavonų nebeužtikdavome. Dėl to ir pradėjome galvoti, kad katė namuose yra daugiau nereikalingas priedas, tikra reiki pensininkė. O dabar įsitikiname, kad jos būta tikro oficialaus veiksnio, kuris tik atrodo nereikšmingas ir nereikalingas. Štai anądien žiūriu — iškabinta visa duobė baltos duonos kepalą minkštyme. Kas gi čia? Tur būt, sakau, pelė. Kitai naktiai užbarikadavau visą duoną, bet trečiai užmiršau ir palikau pusiau atviroje vietoje. Sekantį rytą vėl apgraužta balta duona!

Matyt, vėl reikės įsitaistyti kokią katinėlį ar katinėlę ir rūpintis pašerti, pro duris išleisti ir išlauko išleisti, o svarbiausia — pritaikyti prof. Eysencko teorijas dėl sąžinės. Tačiau kol nužiūrėsime tokį žvėriukščių, atrodo, patiemis teks gintis pelių. Kol kas jų nė vienos nemačiau: matyt, jos turi panašią sąžinę į mūsų buvusios katės — mums nepasirodo, nes nujaučia, kad nepaglostysim.

O kol dar įsitaisyti tokį šeimynišką keturkojį taktininką, dabar neapsiginu rūpesčių dėl tų naktimis baltos duonos užkasti ateinančių pelių. Kodėl jos ėda tik baltą duoną, nors greta būna padėta ir juoda? Gal tokia duona minkštesnė, sakau, gal ateina kokia senė atšipusiai dantiomis ar jaunikielė, dar pieninių dantų nepakeitusi tikrais. Juk ir lietuviški vaikai kaimuose nešdavo iškritusių dantį į užpečkį ir burdavo: pele, pele, šė tau pieninį, duok man kaulinį! Su tokiais pieniniais gal ir pelė tik baltos duonos minkštumu sugeba maitintis.

Bet dar aš viena įtarimą nešiojuos. Sakau, ar nebus ta pelė tik poniškos natūros — jai juoda duona nepatinka, duokit pyragėliol! Jei pagaučia, tokiai iclei, tur būt, taip nusukčiaus aušį, kad daugiau nebedrįstų ne tik baltos duonos ieškoti, bet ir arčiau namų prieiti.

Be abejo, nusukdamas ausį, gal aš tai poniškai pelėi ir gyvybę išgelbėčiau. Jei ji nė iš tolo nebedrįs prieiti prie mūsų namų, tai nepateks ir į magus pasigailėjimo nežinančių katės ar katinų, kai susieškosime tokį mums tarnauti (pelių nemėgdamas, net ir nebesakau, kad mes turėsime ir vėl tarnauti tiems katei ar katinui, kuriuos įsileisim į namus).

Žmona norėtų įsitaistyti šuni, nes toksai keturkojis būna draugiškesnis žmogui. Tegū būtų šuo, tik viena bėda, kad jis pagal savo natūrą nepriklauso tai žvėrių profesinei sąjungai, kuri gaudo peles.

TAS IDOMUS PASAULIS

Lietuvos spauda kaip apie idomų pasaulio reiškinį parašė apie

V. K. Jonynas

Spalvotas medžio raizgins (1932 m.)

Kirgizijoje gyvenantį poetą Maštajų Kudaževą. Jo dabar išėjusi šeštoji eilėraščių knyga, o tas poetas esąs aviganis ir nuo kalnų nulpes, tik po mėnesio jo poezijos rinkiniui išėjus, nes avys tam tikru metu ypač reikalingos jo priežiūros.

Žinoma, idomu, kad piemenys rašo eilėraščius. Lietuvoje kadaise sakydavome, kad kiaulių neganę ponu nebūsi. Dabar, tur būt, kiaulių jau iš viso nebereikia ganyti — jos prakriusį ir pražviegia sau skirtą gyvenimą tvartuose. Kai sąlygos taip maždaug iš pagrindų pasikeitė, tai į ponus išeiti reikia kito kelio ieškoti, nebe į kiaulių ganymą veržtis. O Kirgizijoje, matai, avys dar reikalingos piemens, ir poetui, tur būt, tai dėkingas amatas, geresnis negu stovėjimas fabrikuose prie mašinų. Kai mes turime savo tarpe poetų-fabriko darbininkų, tai žinia apie Maštajaus Kudaževą piemenavimą galėtų tik kelti jiems pavydą. Nei tau tos mašinos teršia ir galvą išužia, nei ką. Kalnai, avys bee-be sublauna, ir tu tokioje aplinkoje rašai sau eiles, žiūrėdamas iš olimpiškų kalno aukštybių.

Bet tam tikra prasme iš tiesų idomus tasai poeto Kudaževą pasaulis. Jisai kuria savo gimtąja balkarų kalba, bet jo poeziją, pasirodo, dar reikia išversti (tik nežinia, ar į kirgizų, ar į rusų kalbą), kad ji galėtų būti spausdinama. Savo metu E. Mieželaičio "Žmogus" pirma buvo išleistas rusų kalba, o paskui lietuvių. Kudaževą poezija iš viso negali pasirodyti jo gimtąja kalba, ir kas čia žino, gal ir dėl to jis neskuba palikti avių ir ateiti į Kirgizijos sostinę Frunzę pasižiūrėti, kaip atrodo jo šeštasis eilėraščių rinkinys. Svetimos kalbos kartais juk gali būti svetimesnės už bliovimą avių, kurias ganai.

PO TUTANCHAMONO EIS MUZULMONAI

Jau kuris laikas, kai pasibaigė Londono Britų muziejuje suruoštoji Egipto imperatoriaus Tutanchamono palaikų paroda, užtrukusi mėnesiais. Žmonės ėjo, ėjo ir ėjo pasižiūrėti, o nuėję valandą eilėje stovėjo, nes trokštančių pamatyti vis būdavo per daug, kad jie iš karto sutilptų parodos patalpoje. Matote, kai kur eilės prie duonos ar ryžių sąujos, o kai kur prie faraono išlikusių grožybų... Sudėtingas tas pasaulis!

Tame pat Londone 1976 metais tikimasi pajėgti suruošti muzulmoniškojo meno parodą, kuri, tur būt, bus panašaus užsimojimo įvykis. Tos būsimosios parodos klausimas judinamas jau penketas metų, o dar apie pus-trėčių praeis, kol prie Hayward

Man kitaip atrodo

Praėjusių metų gruodžio mėn. 29 d. "Draugo" kultūriniam priede buvo patalpintas ilgas Jurgio Jankaus pasikalbėjimas su dail. Alfonsu Dargiu. Pasikalbėjimui progą sudarė 40 metų sukaktis nuo įsikūrimo Kauno Meno mokykloje studijavusių jaunuolių sambūrio "Formos". Šiam sambūriui, Alf. Dargio teigimu, priklausė: V. Petravičius, P. Augius, L. Vilimas, V. Ratas, A. Dargis, K. Šaulys, H. Rudzinkas, A. Kučas ir J. Jankus.

Tikiu, kad Alf. Dargiui buvo malonu pabraityti savo jaunystės dienei ir prisiminimuose.

Lakios Jurgio Jankaus plunksnos dėka, šis glėbys prsminimų buvo paduotas su šaltais rašytojo žodžiais. Dail. Alf. Dargis, vienas iš to sambūrio "Forma" dalyvių, rašytojo plunksnai pateikė daugybę teigimų; apie ano meto mūsų grafiką, kurių esminė dalis neatitinka istorinės tikrovės. Taip jau mūsų se dažniausiai yra įprasta, kad asmenys atsiminimų aprašymuose, be savęs ar savo vėninčių nieko daugiau nematė ar matyti nenorėjo. Šios klaidos neišvengė ir Alf. Dargis. Štai neapdairus Alf. Dargio teigimas "Juk ta mūsų grupelė, tie grafikai ir buvo tie, kurie Lietuvos meno istorijoje žengė pirmąjį grafikos meno žingsnį". Netikslu, jei Alf. Dargis, atpasakodamas Lietuvos grafikos meno istoriją, pradeda nuo savęs ir savo mokyklos suolo draugų, nematydamas Lietuvos meno gyvenimo praeities. Kur dinga V.Smakauskio iliustracijos, Kraševskio "Vitolio rauda" ir L. Rėzos lietuvių liaudies dainoms, E. Andriolio graviūra "Gedminas stot Vilniaus pili" ir kiti, kurie reikšė dar senaisiais caro priespaudos laikais. Dargio paliko nepastebėti mūsų grafiką puoselėję dar 1907 -

1914 m. M. K. Ciurlionis, Petras Rimša, Adomas Varnas, A. Jaroševičius, P. Galaunė ir kiti. Nepriklausomybės saulėtekys aktyviai reiškėsi grafikos baruose tas pats Rimša, Varnas, Galaunė, A. Gaidikas, M. Dobužinskis ir G. Bagdavičius.

Pagallau dar prieš Kauno Meno mokyklą egzistavo Lietuvos Meno mokykla Kaune iki 1929 m. Šioje mokykloje grafiką dėstė tas pats A. Gaidikas, ir ją studijavo nemažas būrelis jaunuolių. Štai jie: J. Buračas, A. Tamošaitis, V. K. Jonynas, J. Steponavičius, K. Žilinskas, A. Šepetys, A. Stanikas, K. Petrulaitis-Tulienė, P. Tarabilda ir kiti. Man su J. Buraču priklausio kreditai, kad mudu pirmieji padarėme pirmuosius medžio raizginius atkūrusioje Lietuvoje.

Iš jaunesnės grafikų šeimlos, kurio tuo pat metu, kaip ir formininkai, lankė Kauno Meno mokyklą ir studijavo grafiką, liko nepastebėti, Kuzminskas, Rauduvė, Bulaka, Trečiokaitė, St. Žukas ir nemaža kitų. Iš tolimesnių Alf. Dargio prisiminimų apie Formos sambūrį ryškėja, kad būrelis ėjo į gyvenimą gana ryžtingai, praktiniais ir idealistiniais tikslais.

Praktinius tikslus Alf. Dargis apibūdino šitaip: "Mūsų susibūrimas ir buvo tam, kad galėtumėm, vienas kitą paramstydam, plačiau reikštis; rengti parodas, bendromis jėgomis atkūrinėti meninius užsakytus". Šitas būrelis tikalo siekimas buvo anuo metu pastebimas ir spaudoje, kur būrelis nariai vienas antrą uoliai aprašinėjo.

Idealistiniai tikslai atsiminuose apibūdinti taip: "Mes norėjom Lietuvoje kurti gryną meną. Lietuvškos dvasios, lietuviško stiliaus, bet anaipol nekartoti liaudies meno,

nekopijuoti". Bet šisai Formos būrelis rūpestis grynuoju menu nebuvo tada toks pirmaprada... Dar prieš juos tai yra 1932 metais "Ars" menininkų grupė surengė Ciurlionio galerijoje (kaimyninis namas nuo Kauno Meno mokyklos) meno parodą. Parodos katalogo įžangoje, be kitko, Ars grupės buvo pareikšta: "Nuogoj ir skaudžiai apleistoj dirvoje atsirandame mes. Apsidairę aplinkui, įsitikiname, kad nebuvimas gilesnių meno ieškojimų arba seniai nudėvėtų meno formų pamėgdžiojimas mūsų meną žudo". "Ars" meno grupę sudarė: A. Gaidikas, A. Gudaitis, V. Vėgirda, J. Mikėnas, V. K. Jonynas ir J. Steponavičius. Du paskutiniai atstovavo grafikai.

Antroje "Ars" grupės parodoje 1934 m. savo grafikos darbus eksponavo V. K. Jonynas, J. Steponavičius, T. Kulakauskas ir M. Dobužinskis. Šie faktai parodo, kad grafikos menas egzistavo Lietuvoje ne tik prieš pačios Formos sambūrį, bet ir prieš jos narių gimimą.

Patėtiškai praskamba Alf. Dargio ir baigiamas atpasakojimo pareikšimas. "Tai tik parodo, kokį neišsėnkamą šaltinį keli talentingi, nors dar ir labai jauni, nors dar ir meniška žali, vyrai atvėrė ne tik sau, bet ir ateinančiom kartom". Toks pareikšimas mažaisiais tektų priakirti prie nekukliai pretenzingo Lietuvos grafikos meno ugdymo keliai yra labai seni. Liaudies meno raizytojai — grafikai praeityje mums sukūrė ir paliko neišsėmiamą šaltinį. Mes tik vėliau jį atradome, supratome ir šiandien sąmoningai tuo naudojames. Kas liečia ateinančias kartas, palikime jėms laisvas rankas atsijoti grūdus nuo pelų.

Paskaičius kolegos Alf. Dargio prisiminimus apie Formos sambūrio buvimą, įsitikinau, kad pirmieji žingsniai Lietuvos grafikos mene buvo tik tiem žaliem, talentingiem, jauniem vyram. V. K. Jonynas

It's always Standard savings time at Standard Federal Savings. And it's been that way since 1909. We believe that anything can be yours if you save for it.

With our Six Savings Plans, your money will grow with the highest interest rates we can offer.

What's more, there's a certain satisfaction to saving a satisfaction you'll feel even after your goal is met.

7½% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$5,000 Or More 4 Year Maturity YIELD INCREASES TO 7.90% on interest accumulated for 1 yr.	6¾% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 30 Month Maturity YIELD INCREASES TO 7.08% on interest accumulated for 1 yr.	5¾% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 90 Day Maturity YIELD INCREASES TO 6.00% on interest accumulated for 1 yr.
7% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 4 Year Maturity YIELD INCREASES TO 7.35% on interest accumulated for 1 yr.	6½% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 1 Year Maturity YIELD INCREASES TO 6.81% on interest accumulated for 1 yr.	5¼% YEARLY	PASSBOOK SAVINGS Interest Paid to the Date of Withdrawal YIELD INCREASES TO 5.30% on interest accumulated for 1 yr.

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 - 847-1140

INSURED Assets over \$195,000,000.00 Reserves over \$17,500,000.00 Founded 1909

Nauji leidiniai

• **Liudas Dovydenas, KARALIAI IR BULVĖS.** Išleido Lietuviškos knygos klubas 1973 m. Chicagoje. Viršelis Ados Korsakaitės-Sutkuvienės. Knyga 212 psl., kainą 4.50 dol., gaunama "Drauge".

Dar nepriklausomos Lietuvos valstybinės premijos laureato Liudo Dovydeno po ilgesnės pertraukos vėl grįžimas grožinė literatūron su literatūrinių pasakų knyga "Karaliai ir bulvės" yra nemaža naujiena. Žinant L. Dovydeno, kaip pasakotojo, talentą ir jo kalbos sultingumą, šviežia rašytojo knyga imama į rankas su dideliu smalsumu. Ir iš tikrųjų, dabarties situacijos ir aplinkos Dovydeno Pasaka tampa egzotiška brangenybė, savetiška atgaiva kone sraigteliniam modernių laikų žmogui. Anot pačios leidyklos žodžių, mes savo kultūriname pasaulyje esame linkę uždrausti žmogui fantazuoti, norėdami jį padaryti dalykiškai priklausomu tik nuo daiktų, aplinkos ir kitų žmonių pažiūrų į mus. Liudas Dovydenas nori pažadinti mūsų fantazavimo sugebėjimą. Dėl to jis savo knygos "Karaliai ir bulvės" įvadė sako: "Sugrįžk, pasaka, kur tu buvai buvusi." Modernieji psichologai mūsų kultūrai prikiša, kad ji yra pasidariusi per mažai spontaniška. Mes esame per daug suorganizuoti ir per mažai klausome savo išvidinio įkvėpimo, kuris savo pagrinduose yra geras ir tik atsitiktinai pasidaro blogas. Liudas Dovydenas parodo mums sveiką žmogaus "as", kuris daug laimės atranda pačiame savyje. Didieji žmogaus atradimai būvo dažniau padaryti fantazavimo keliu, negu įvairių techninių klaidų keliu.

Ir knygos skaitytojas, užvertęs paskutinį jos puslapį, visa širdimi vėl grįžta prie įžanginių autoriaus žodžių: "Sugrįžk, Pasaka, kur tu buvai buvusi." "Ten, kur padangėn kyla pradžios, vieniša svirtis. Ten šulinys išdžiūvo, takas ištaras, o tu, Pasaka, ir užgriuvusio šulinio nepalik."

"Prie užkalto durų, ant kojomis išduobto slenksčio tu budėjusi budėk, nors senelės suolas ataušo ir užliūžo šuns staugimas, kai jis paliko vieną vienas."

"Eik, Pasaka, Piestupio vingiuotu keliu, Tolminkiemio miestelio kiemais, Anykščių šileliu, nešdama ant savo amžinų pečių didelę vargų našta, dar didesnę viltį."

"Ten tebevaikšto kalnais ir klionais Devynių Brolių Sesuo, nors Brolių pėdos jau ataušo po eglų šakomis, kai užpuoliko kulka juos suguldė vienon duobėn."

"Karalius vienuolio asutinėje tebevaikšto keliais ir takais, basomis kojomis sukeldamas dulkes, kol jis prieina kelio galą ir upė be tilto..."

"Siūniu tave, Pasaka, amžinai tikrą, kur netikrumas ir netiesa užplūdo aukščiausio žmogaus galvos."

"Išlik, Pasaka, kur buvusi, esi ir būsi."

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• **Dr. Pranas Skardžius, LIETUVIŠKI TARPTAUTINIŲ ŽODŽIŲ ATITIKMENYS.** Išleido Pedagoginis lituanistikos institutas Chicagoje 1973 m. Mecenatas Lietuvių fondas. Leidinys 100 psl., kainą \$3.00, gaunamas ir "Drauge".

• **LAIŠKAI LIETUVIAMS, 1974 m. sausio mėn. Nr. 1.** Religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Leidžia lietuviai jėzuitai. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Metinė prenumerata \$5.00. Adresas: 2345 W. 66th St., Chicago, Ill. 60636.

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1973 m. gruodžio mėn. Nr. 10, žurnalas.**

la leidžia A. F. Skirius. Redakcinė kolegija: Dalila Mackialienė, Pranas Gasparonis ir Vacys Prižgintas. Anglų k. redaktorius — Alfonsas A. Milukas. Metinė prenumerata \$9.00. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

• **ATEITIS, 1973 m. Nr. 3.** Lietuvių katalikų jaunimo žurnalas. Leidžia Moksleivių ateitininkų sąjunga. Redaguoja kun. Jonas Staškevičius, 941 Dundas St., W. Toronto 3, Ont., Canada. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$7.00.

• **ATEITIS, 1973 m. Nr. 4.**

• **MOSŲ ŽINIOS, 1974 m. sausio mėn. 13 d. Nr. 1 (43).** Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro biuletenis. Atsakingasis redaktorius — Algimantas Kezys, S.J. Biuletenį redaguoja Danutė Vakarė, 7114 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Petras Kleinas, S.J., 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

• **SKAUTŲ AIDAS, 1973 m. gruodžio mėn.** Leidžia LSS Tarybos pirmija. Vyr. redaktorius — J. Toliušis, 7220 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja A. Orentas, 6840 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$5.00.

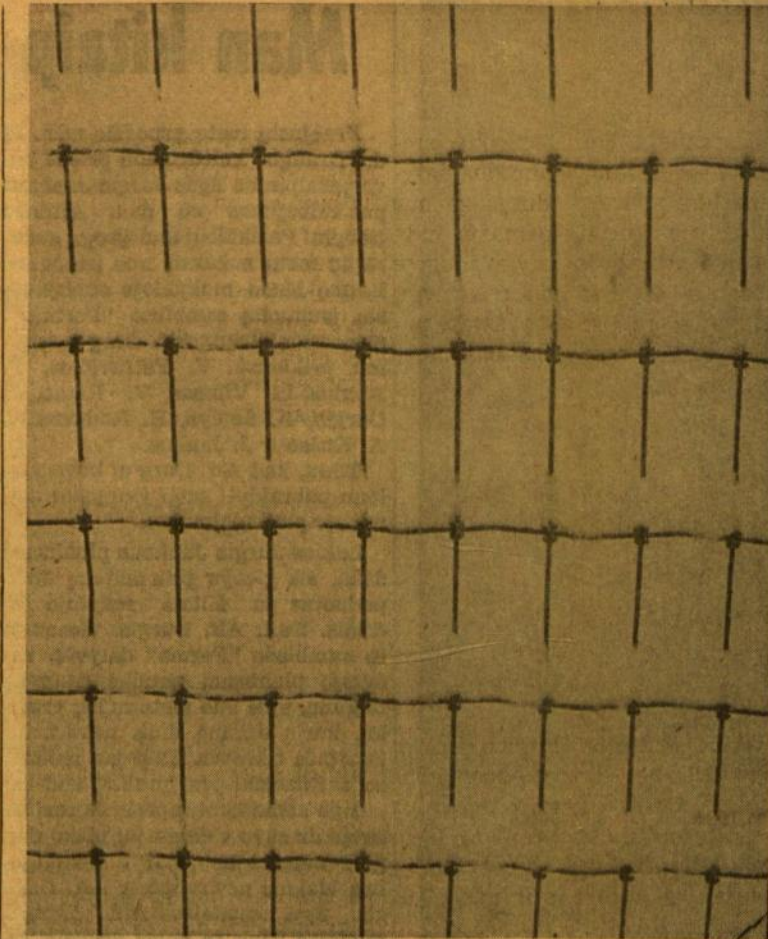
• **MITTEILUNGEN AUS BALTIMOREM LEBEN, Nr. 8 (83), September 1973, 18 Jahrgang.** Leidinys išleina keturis kartus metuose. Leidžia Baltische Gesellschaft in Deutsch-

land. Metinė prenumerata DM 15. Adresas: Adam Gruenbaum, 8 Muenchen 2, Lessingstr. 5, W. Germany.

• **POEZIJOS IR PROZOS LAKŠTAI, 1973 m. Nr. 5.** Redaguavo ir išleido Jurgis Janavičius ir Juozas Almis Jūragis. Spaudė "Mintis", Sydney, Australija. Šio "Poezijos ir prozos lakšto" išleidimą finansiniai parėmė Sydneyjaus lietuvių "Atžalos" teatras. Nuotraukos paimtos iš Ksenijos Dauguvietytės albumų. "Lakšto" turinį sudaro Ksenijos Dauguvietytės fragmentas apie Kauno Valstybinio teatro dramų studiją.

• **AKIRACIJAI, 1973 m. lapkričio mėn. Nr. 10.** Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, K. Drunga, L. Mockūnas, G. Procuta, Z. Rekašius, dr. T. Remeikis, dr. E. Vaišnienė, H. Žemelis. Metinė prenumerata \$6.00. Adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629.

• **Erlėnas, GIRIŲ SARGAI.** Apysakos. Išleido kun. Pr. Vasepris, 18 Henry St., Kensington

Ziemos grafika

Nuotr. Algimanto Kezio, S. J.

Vic. 3031, Australia. Viršelis V. Simankevičiaus. Leidinys 212 psl., kainą \$3.00.

• **EGLUTĖ, 1973 m. gruodžio mėn.** Laikraštėlis vaikams išleidyje. Redaguoja: ses. Ona Mikailaitė, Elena Juknevičienė ir Danguolė Sadūnaitė. Leidžia Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Metinė prenumerata \$5.00.

• **SALTINIS, 1973 m. spalio mėn., Nr. 5 (1300).** Tikiškas ir tautinės minties žurnalas. Išleina kas antras mėnuo. Redaguoja S. Matulis, MIC. Administruoja J. Dubickas. Prenumerata 1 sv. 20 p. (\$3.00). Redakcijos ir administracijos adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham, NG 2 6AH, England.

• **SVEČIAS, 1973 m. Nr. 3.** Lietuvių evangelikų liuteronų laikraštis. Redaguoja kun. A. Trakis, 6620 S. St. Louis Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$4.00.

• **"10-TASIS VYTURĖLIS",** Marquette Parko, Chicagoje, liutuanistinės mokyklos leidinys. Žurnalukas 64 puslapių, jame gausu pačių mokinių rašinių ir piešinių. Pažymėtina, kad šiais metais ši liutuanistinė mokykla žengia į savo gyvavimo 25-tuosius metus.

• **SŪKURYS, 1973 m. gruodžio mėn.** Kun. Alfonso Lipniūno moksleivių ateitininkų kuopos Chicagoje laikraštėlis. Kuopos valdyba: Aloyzas Pakalniškis, Rita Kėkštaitė, Daiva Valaitytė, Algis Lieponis, Ramunė Kubiliūtė, Vida Lietuvninkaitė ir Aušra Cibaitė. Laikraštėlio redaktorė — Aušra Cibaitė.

• **VYTIS, 1973 m. gruodžio mėn. Nr. 10.** Lietuvių Vyčių mėnesinis žurnalas. Redaguoja Lo-

Bolševikų nukankintas Draugo redaktorius

Lietuvos ir JAV lietuviams neužmirštamas kultūrininkas kan. Fabijonas Kemšys yra miręs 1954 m. sausio mėn. 20 d. Kanikinio mirtimi Marijinske, Krasnojarsko srityje. Vienas iš tu daugelio tūkstančių išvežtųjų Sibiran. Mirė turėdamas 65 m. amžiaus, taigi, dar galėjo pagyventi normaliose sąlygose. Buvo ekonomistas, visuomenininkas. Knygnešio sūnus, mokslo ėjęs Palangos ir Liepojos gimnazijose, Kauno kunigų seminarijoje, kur priklausė slapta lietuvių draugijai. Įsventintas 1902 m., Vikaravo Tauragėje, Subačiuje, Vabalninke. Čia organizavo vakarus, mokyklas, kooperatyvus, ruošė mokytojus, lietuvių skatinimo imtis amatų, prekybos, steigė įvairias lietuviškas organizacijas, įsijungęs į švietimo draugiją Saulė, į Lietuvių mokslo draugij-

retta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mountside, N. J. 07092. Metinė prenumerata \$4.00. Administracijos adresas: Vytis, 1625 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60636.

KONCERTINĖS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES

DARO PAGAL UŽSAKYMĄ IR TAISO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS

4914 W. Cermak Rd. CICERO, ILL. 60650

Tel. — 652-3200

American Travel Service Bureau organizuoja turistines keliones į Lietuvą

Ekskursijos yra tvarkingai ir sklandžiai tvarkomos. Visos grupės turi patyčius palydovus.

Ekskursijos prasideda gegužės pabaigoje ir tęsiasi iki vėlyvo rudens. Prašome pasirinkti jums tinkamiausias keliones datą ir registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse yra ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00. Kelionių kainos bus paskelbtos vėliau.

Visais kelionių reikalais kreiptis į

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Ave., Chicago, Illinois 60643

TEL. 312 238-9787

Norintiems atskviesti gimines iš Lietuvos šiai vasarai patariame dabar pradėti tvarkyti dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

ją Vilniuje, buvo net jos valdyboje.

Dirbo Vilties redakcijoje. Įsteigė Utenoje liet. knygyną, kuriam vadovavo jo sesuo. Rusų persekiojamas išvyko į Skotiją, pasikau pakviestas į Chicago redaguoti Draugą, kartu ėjo vikaro pareigas Dievo Apvaizdos parapijoje. JAV-se su kun. Staniukynu įsteigė Labdaros d-ją, padėjo įsteigti moterų s-gai ir jų laikraščiui Moterų Dirva, daug dirbo naujai įsikūrusiuose vyčiuose, sumandydamas leisti jų laikraštį Vytį, organizavo politinį katalikų suvažiavimą, įsteigusį Tautos fondą Lietuvos laisvės kovai paremti; suvažiavimas sudarė Amerikos lietuvių tarybą. Kun. Kemšys buvo narys delegacijos pas prez. Wilsoną Lietuvos nepriklausomybės reikalais.

Daug prisidėjo organizuojant darbininkus ir jų laikraštį Darbininką, būdamas jo redaktoriumi Bostone. Vėliau vėl grįžo redaguoti Draugą, apsigyvenęs Šv. Jurgio parapijos klebonijoje. Nu-

sikėles į Detroitą, buvo Šv. Jurgio par. klebonas, suorganizavo par. mokyklą, pastatė jai namus. Išvykęs į Washingtoną, gilino studijas Katalikų universitete, gaudamas daktaro laipsnį už disertaciją apie lietuvių kooperaciją.

Grįžęs į nepriklausomą Lietuvą, buvo paskirtas Žemės ūkio akademijos docentu, dėstė politinę ekonomiką, žemės ūkio kooperaciją, organizavo švietimo ir savišalpos draugiją Šviesa, pirmas sutelkė jaunųjų ūkininkų ratelį, įkūrė Dotnuvos darbininkų smulkios kredito dr-ją, amatų mokyklą.

1925 m. įsteigė knygoms leisti bendrovę Žinią, buvo vienas iš steigėjų Vilniui vaduoti sąjungos. Kelis kartus lankėsi JAV-se. Bolševikai jį buvo atleidę iš pareigų. Vokiečių metu profesoriaus Žemės ūkio akademijoje. Antros okupacijos metu buvo

komunistų išvežtas mirėčiai į Sibirą. Daug rašė įvairiausiuose lietuvių laikraščiuose, parašė keliasdešimt brošiūrų ir knygų.

J. DAINAUSKUI 70 METŲ

Spaudos bendradarbis, teisminkas, kultūrininkas Jonas Dainauskas, dabar čikagietis, sausio 21 d. sulaukia 70 metų. Mokėsi Saulės ir Aušros gimnazijoje. Baigė Lietuvos universiteto teisių fakultetą, Paryžius universitete gilinosi teisės istorijos moksluose. Advokatavo ir mokytojavo Kaune. Aukštojoje policijos mokykloje dėstė teisę. Buvo bolševikų nelaisvėje. Pabėgęs, pasiekė vėliau Prancūziją, iš kur rašė lietuvių laikraščiams. Veiklus skautuose, šauliuose. Rašė į daugelį Lietuvos ir išsvijios laikraščių, redagavo Tautos Praeitį. Uoliai seka istorinę spaudą, ypač teisės istorijos sritį. Ir dabar pasilieka darbštus ir kūrybingas.

SNIP 'N CURL by JO

2756 WEST 63rd STREET

Specializing in Tinting, Hair Cutting & High Styling
Come in or phone for appointment:
RE 7-9125 or RE 7-9126. Ask for JO.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street

Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7%

Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000

6 1/2%

Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

5 1/4%

Mokomas už investavimo sąskaitas

PINGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TREČIAD. IR SEKMIAD. 9 v. r. iki 12 v. d.

PLOKŠTELĖS, GAUNAMOS "DRAUGO" ADMINISTRACIJOJE

Plokštelės pavadinimas	Artistai	Kaina
ANOT PUSEJ NEMUNELIO AURELIO DAINOS	Dainos ir plokštelės įrašytos Lietuvoje	\$5.00
	A. Jūratė Paukštelis (Stereo)	\$5.00
	Aldona Stempužienė (Stereo)	7.00
	(Mono)	6.00
DAINOS LIETUVAI GINA CAPKAUSKAS dainuoja LABĄ RYTĄ	Salomėja Čerienė (Stereo)	8.00
LIETUVIŠKA KAMERINĖ MUZIKA LIETUVIŲ TAUTINIAI SOKIAI	New Yorko Lietuvių vyrų choras "Perkimas" (Stereo)	8.00
	Choro vadovas V. Strolia (Stereo)	15.00
	Izidorius Vasyliūnas, 2 pl. (Stereo)	5.00
	(Išleido L. Bendr. kultūros Fondas) (Mono)	4.50
LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYCIOS VAIKŲ PASVENTINIMO IŠKILMĖS OI. TOLI. TOLI. JŲREIVIŲ KELIAI	(Išleido Liet. Vyčiai)	5.00
	Philadelphijos Lietuvių choras "Viltis" (Stereo)	6.00
	Modernūs kūriniai, atliekami Tamokūno orkestro ir solistų (S. Barcus)	5.06
	N. Ščiukaitė	4.95
RADIO VAKARUSKININKĖS DAINUOJA SVAJONIŲ ŽEMĖ SILVOS MARIJOS KOPLYCIOS PASVENTINIMO IR RELIGINIO KONCERTO MOMENTAI ŽIRGINELIAI	A. Trečiokas	5.00
DAINOS GRJŠIM, GRJŠIM AKVARELĖ ZIBURĖLIS MUZIKA FRANZ LISZT KETURI AUTORIAI: Poezija ir proza: LITERATOROS VAKARAS SEK PASAKĄ RINKINYS 25	Kvartetas Viltis (Stereo)	5.00
26	Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys	6.00
27	Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys	6.00
28	Planistė Julija Rajauskas (Stereo)	6.00
	III-sis	5.00
	IV-sis	5.00
	Laima Rastenytė	5.00
	A. Dvariono muzika	5.00
	A. Sabaniauskas dainuoja	5.00
	P. Dėdė-Grauzinis-Volteraitė	5.00
	Karo muz. orkestras ir kiti	5.00
	(Mono)	5.00
L. T. M. ANSAMBLIS "ČIURLIONIS 30" LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ DAINOS LIETUVIŠKOS GIESMĖS LIETUVOS SENOS IR NAUJOS DAINOS LIETUVOS ATSIMINIMAI (jubilejaus proga) MĖS ŽENGIAM SU DAINA MANO ATSIMINIMAI LIETUVOS DAINUOJAM SU LEONE DAINOS IR ARIJOS VASARIO 16, LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 50 METŲ MINEJIMAS	Stasė Klimaitė (Mono)	5.00
	Algerd Brazis ir Zibuklės (Stereo)	\$5.00
	Lietuvos Valstyb. Radio Ansamblis (Stereo)	5.00
	Brazis, Zibuklės, Juodytė (Stereo)	5.00
	New Yorko Vyrų oktetas (Stereo)	5.00
	L. Juodytė ir gitara (Hi-Fi)	5.00
	L. Juodytės dainavimas (Hi-Fi)	5.00
	Janina Nomeikaitė-Armonienė (Stereo)	5.00
	L. Stukas, Zibuklės, Rūtos ir parapijų ansambliai (Stereo)	5.00

(Illinois valstybės gyventojai prie tų kainų pridėkite 5% taksų mokesčiams ir 25 centus persiuntimui.)

Užsakymus siųskite: **DRAUGAS**

4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

Kultūrinė kronika

Mūsų Hermis vėl kalbės su Birute Pūkelevičiute

Kaip jau žinome iš "Draugo" dienos laidos pranešimų, dvidešimt trečiąjį "Draugo" romano konkursą, jūrų komisijos vienbalsiu sprendimu, yra laimėjęs kūrėjas lietuvių išeivijos rašytoja Birutė Pūkelevičiutė. Premijuotasis romanas vadinasi "Naujųjų metų istorija". Balandžio 7 d. "Draugo" tradiciniame literatūros išskilime mėsainiai Marija ir Antanas Rudžiai ir įteiks rašytojai tūkstantinę.

O kol premijuotąjį romaną iki to laiko atspausdins, "Draugo" kultūrinis priedas nori užmegzti tiesioginį pokalbį su laureate. Tam reikalui vėl angažavome talentingąjį mūsų reporterį Hermį. Tai jau bus antrasis toks Hermio uždavins. Pirmą kartą su rašytoja jis kalbėjosi kultūrinio "Draugo" puslapiuose 1970 metais, pasibaigus devyniolik-tam "Draugo" romano konkursui, kurį buvo laimėjęs taipgi Birutė Pūkelevičiutė savo "Rugsėjo šeštadieniu". Anas mūsų Hermio pašnekesys su rašytoja skaitytojui tada buvo ne mažiau įdomus, kaip pats romanas. Su tokia yltimi siunčiame Hermį ir šiame, tikėdamiesi jį pokalbį "Draugo" kultūrinio priedo puslapiuose matyti kitą šeštadienį.

Paskirta didžioji estų literatūros premija išeivijoj

Garsaus estų poeto Henrik Visnapuu (1890-1951) vardo literatūros premija, kuriai galėtų būti čia analogiška mūsų Rašytojų draugijos premija, šiame paskirta Ivarui Ivaskui. Prof. dr. Ivar Ivask yra modernių kalbų profesorius Oklahomos universitete ir redaktorius to universiteto leidžiamo tarptautinio garso literatūros žurnalo "Books Abroad". Bet Ivar Ivask yra taipgi poetas, vieną savo eilėraščių rinkinį išleides vokiečių kalba ir keturis estų kalba: "Zvaigždžių prasmė" (1964), "Diena ateina gaidžio žingsniu" (1966), "Istorijos sodai" (1970) ir "Ruduo Oklahomoje" (1973). Už pastarąją poezijos knygą Ivarui Ivaskui ir paskirta Henrik Visnapuu vardo premija. Premijos skyrimo komisija savo sprendimo motyvavime pabrėžia rinkinio temų įvairumą, jų brandumą bei tvirtumą, žodinių išraiškų ir išskirtinį vizijos platumą, regimą autoriaus kūrybinio aktyvumo centre, Oklahomoje.

Apie Ivar Ivask poeziją 1973 metų "Books Abroad" rudenio numeryje, skirtame pabaltiečių literatūros, rašė Alexander Aspel (University of Iowa). Keletą Ivar Ivask eilėraščių lietuvių kalbon kadaise buvo išvertęs Henrikas Radauskas, ir jie buvo atspausdinti pabaltiečių literatūroms skirtame "Metmenų" numeryje.

LIETUVŲ PAMILUSI ISTORIKĖ

Šiame, sausio 23d., sueina 40 m. kai mirė istorikė Konstancija Skirmantaitė, giliai domėjus Lietuvos istorijos klausimais, pri-tarusi lietuvių tautiniam judėjimui, gynusi lietuvių teises spau-doje. Rašė lenkų kalba. Išleido Lietuvos istoriją, Prie Nemuno ir Baltijos, Mindaugas. Mirė tu-rėdama 49 m.

FOTO PARODA

Vadinamas Chicago apylin-kės foto klubas kovo 31 - bal. 21 d. Mokslo ir pramonės mu-ziejuje ruošia 37-tą metinę nuo-traukų parodą.

KIEK COPYRIGHT ISTATYMAS VARŽO LAIKRAŠTININKŲ

Advokatas A. Ostrauskas žur-nalistikos vadovėliui parašė straipsnį apie Copyright istaty-mą, nurodantis, kiek jis saisto laikraštiniukus. Pateikia ne vien įstatymo teisinius nuosta-tus, bet taip pat ir teismų prak-tikoje padarytus jo aiškinimus.

LIETUVISKO ELEMATORIAUS KŪREJAS

Spaudos draudimo metu net 20 laidų susilaukė "Lamentorius lietuviškas", kurio autorius bu-vo kun. Motiejus Brundza. Šie-met sausio 24 d. sueina 150 m. nuo jo gimimo. Mirė tebedamas 45 m. amžiaus. Mokėsi Seinų se-minarijoje, vikaravo Griškabūdy, Vilkavišky, Pilviškiuose, Prie-nuose, buvo Plutiškių adminis-tratorius. Buvo išleides ir religi-nio turinio raštų.

50 TEISEJŲ PULITZER PREMIJOMS SKIRTI

Columbia universitetas pasky-rė 50 redaktorių ir rašytojų, kad jie nustatytų, kam šiame turi bū-ti išmokėtos Pulitzer žurnalistikos premijos. Jų bus 11, už pasitar-navimą visuomenei, už vietinius reportažus, už vietinius tiriamuo-sius pranešimus, už viso krašto reikalus apimančius reportažus, už vedamusius, už piešinius, už žinias, už nuotraukas, kritikos straipsnius ir komentarus.

JAUNŲJŲ MOKSLO PARODA

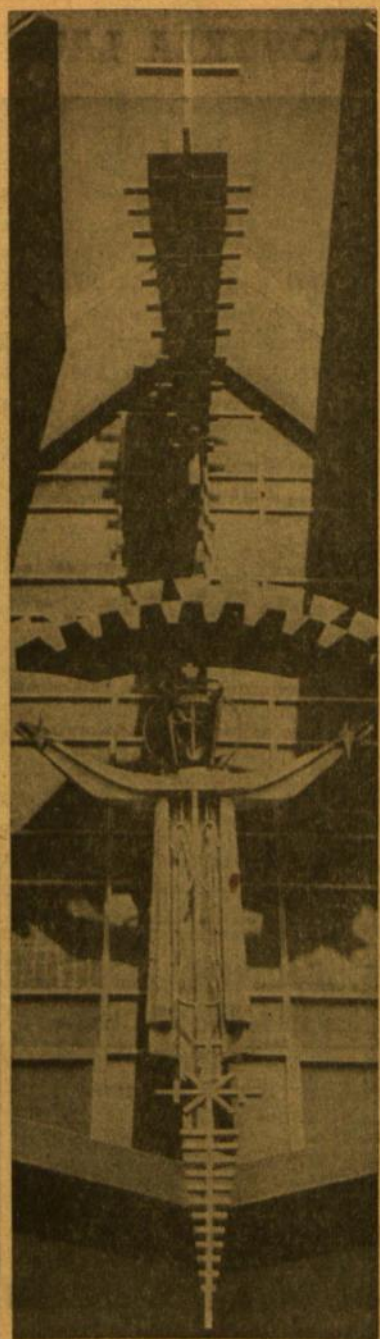
Mokslo ir pramonės muzieju-se, Chicagoje, kovo 2,3,9 ir 10 dienomis įvyks privačių mokyk-lų auklėtinių mokslo darbų pa-roda. Savo darbus išstitys apie 1,000 moksleivių.

Dr. Nijolė Bražėnaitė, pirmoji su 1000 dolerių čekiu atsiliepusi į Stepo Zobarsko leidyklos Manyland Books projektą išleisti kapitalinę knygą ang-lų kalba "Fifty Years of Lithuanian Literature", kurioje tilptų patys stip-riausi ir būdingiausi mūsų literatū-ras pavyzdžiai. Tam užmojui reikalin-ga suteikti 12,000 dolerių. Tai dar būtina daugiau tokių, kurie pasektų dr. Nijolės Bražėnaitės pavyzdžiu. Lei-dyklos adresas: Stepas Zobarskas, Manyland Books, Inc. 84-39 90th Street, Woodhaven, N. Y. 11421.

NOBELIO LAUREATO VEIKALAS

Literatūros Nobelio premija laimėjęs Patriko White veika-las "The Eye of the Storm" (iš-leido Viking leidykla, 608 psl., kaina 8 dol. 95 ct.) šiltai vertina-mas "New York Time" kritiku. Vadinama tai pirmos rūšies ro-manu. Džiaugiamasi, kad Nobe-lio premijų komisija atkasė pa-sauliui tokį talentingą rašytoją, kuris iki šiol tebuvo daugiausia žinomas D. Britanijoje ir savo karštie — Australijoje. Veikalas pa-rodė, ką geras autorius gali su-kurti su ne taip jau imponuojan-čia fabula. Knygoje kalbama apie lovon ligos paguldytą 60 m. mo-terį, turtingą, bet sadietę, kuri per-sekioja kiekvieną, kurį tik pasie-kia. Autorius sukūręs pustuzinį

Atsimainymo bažnyčios, Maspeth, N. Y., frontono detalė. Arch. J. Mulo-kas. Statula (aluminis) A. Marčulionio. Nuotr. V. Maželis

kitų charakterių, kurie stebina skaitytoją.

Tos moters sūnus tiek pasižy-mėjęs aktorius, kad gauna riterio titulą Britanijoje, bet tiek silpnas, kad neįstengia suvaldyti "Kara-liaus Lyro". Jis su seserimi grįžta į Australiją užtikrinti palikimą. Jo sesuo Darata vis pasiryžusi grum-tis dėl savo nepasisekusių vedybų su turto ieškančiu Prancūzijos princu. Jų motina turi malonū-mo pasakoti apie savo jaunatvės meilėsiskus nuotykius. Ji dalina brangenybes ir siunčia samdytą automobilį valytojai, kuri jau pa-senusi tą darbą atlikti.

Senutės vėreja — žydė, buvusi koncentracijos lageriuose, vėliau šokusi kabaretuose, dabar — pa-senusi, bet dar apsielvka senų madų drabužiais ir pašoka poniai, kuri jau neįstengia jos šokio matyti.

Knyga vertindamas A. Broyard taria apie autorių: "Jo knyga plaukia iš jo, taip lengvai, kaip tyhus juokas". Daratos bejėgišku-mą jis pavaizduoja, į jos lūpas dėdamas posakį, prie stalo gavus žuvų sriubą: "Ar jūs suprantate, kad kiekviena išvirsta žuvis tai pa-aukotas natūrmortas!" Knyga, pagal dabartinę madą, nėra išve-nusi iš šokio tokio vulgarumo. (jp)

Didžiausia tarptautinė Frankfurto knygų mugė Vokietijoje

Tuo metu, kai sargyba bud-riai seka ir saugo parodos daly-vius, arabus ir žydus, gausūs lankytojų būriai pamažu juda šioje didžiausioje knygų mugėje pro kone 4000 stovų, kur knygų leidyklos iš 60 kraštų išstatė pa-rodai savo knygų eksponatus.

Ši 1973 metų pabaigos "Buch-messe" šventė savo sidabrinį ju-biliejų ir pralenkė vi-sas kitas ankstesnėjas. Ji yra ir plačiau išsiplėtusi, daugiau iš-statyta knygų ir laukia daugiau lankytojų.

Praeitais metais parodą ap-lankė 120,000 žiūrovų. Šiais metais tikrai bus kur kas dau-giau. Šioje mugėje nesiekiami pirmiausia kuo daugiau knygų parduoti, bet norima supažindin-ti leidybą ir knygų pardavėjus su naujaisiais spaudiniais. Iš to turi išdygti nauji tarptautiniai kontaktai, sutartys ir nauji kū-rinių vertimai.

Frankfurte šiame išstatyta 248,000 įvairių knygų, iš jų 79,000 naujomis antraštelėmis.

Pirma pažvelkime į šeimini-nių vokiečių stovus, kuriems čia tenka liūto dalis. Ne mažiau 40,000 vokiečių naujų (ir senes-nių) pavadinimų knygų. Tarp jų daug knygų "pašvesta" vadinama Hitlerio bangai — įsimylė-jimas į Fuehrerį ir jį, tai, kas jį liečia. Šis įsimaginimas pas-taruoju laiku buvo pastebėtas ir vokiečių žurnaluose. Akis už-kliūva už daugiau kaip 1000 puslapių storos Hitlerio biogra-fijos, išleistos leidykloje Ullsteino Berlyne tiražas 200,000 egz. Leidybą Hoffmann ir Campe ir-gi pasigyrė su 200,000 egz. ti-ražu išleisdę naują Siegfried Lenz romaną "Das Vorbild". Jais seka ir kiti.

Parodoje daug komplektinių raštų rinkinių, ypač įvairių en-ciklopedijų. Vienas Romos lei-dėjas siūlo 12 tomų "Turizmo enciklopediją", kitas kolega vėl "Europos paukščių enciklopedi-

FLORIDA - DAYTONA BEACH SEASCAPE BEACH MOTEL

Idealus klimatas, ideali vietovė. Centre visų Floridos idomybių. Geriausia vieta praleisti atosto-gas arba išgyti žemės ir namus at-eičiai.

Kviečiame aplankyti ir rašyti: SEASCAPE MOTEL, Ad. Andrulis, 3321 S. Atlantic Ave., Daytona Beach, Fla. — 32018. Tel. 904-767-1372

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO HALSTED STREET TEL. CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO IR STEREO APARATŲ, PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

5 1/4%

PER ANNUM

PASSBOOK

ACCOUNTS

INSURED

6 3/4%

PER ANNUM

\$5000 or more

minimum

30 months

HIGH RATES

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

7 1/2%

PER ANNUM

certificates

\$5000 or more

4 year min.

6 1/2%

PER ANNUM

\$5000 or more

2 year min.

šymo turite daryti profesiją, ne-turi parengto atsakymo, bet jis turi kitą klausimą: ar autorius nėra tas veiksnys, ta jėga li-teratūros ekonomijoje, su ku-riuo mažiausiai skaitosi, nors ir deda jo vardą ant knygos vir-šelio? Atrodo, pasitenkinama tuo, kad jis yra: vien gamtos fe-nomenas! Savo asmeniui jis gi-

yra kaip sidabras, auksas ar kiti gamtos turtai, kurie laukia, ka-dą bus panaudoti. A.T.

MIRE ISTORIKAS BROGAN
Buves politinių mokslų profe-sorius, JAV ir Prancūzijos istori-jos specialistas, Denis William Brogan sausio 5 d. mirė Cam-bridge mieste, Anglijoje, sulaukęs 73 m. amžiaus.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptar-nauja taupymo ir namų paskolų reikalus visas mūsų apylinkes. Dėko-jame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

5 1/4%
All accounts com-pounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

AND LOAN ASS'N.
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILL. 60632
Phone 254-4470

7 1/2%
4 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKA & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE

TRYS MODERNISKOS

AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TEVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvenhill 6-2345-4

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741-2

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

5307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS

2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

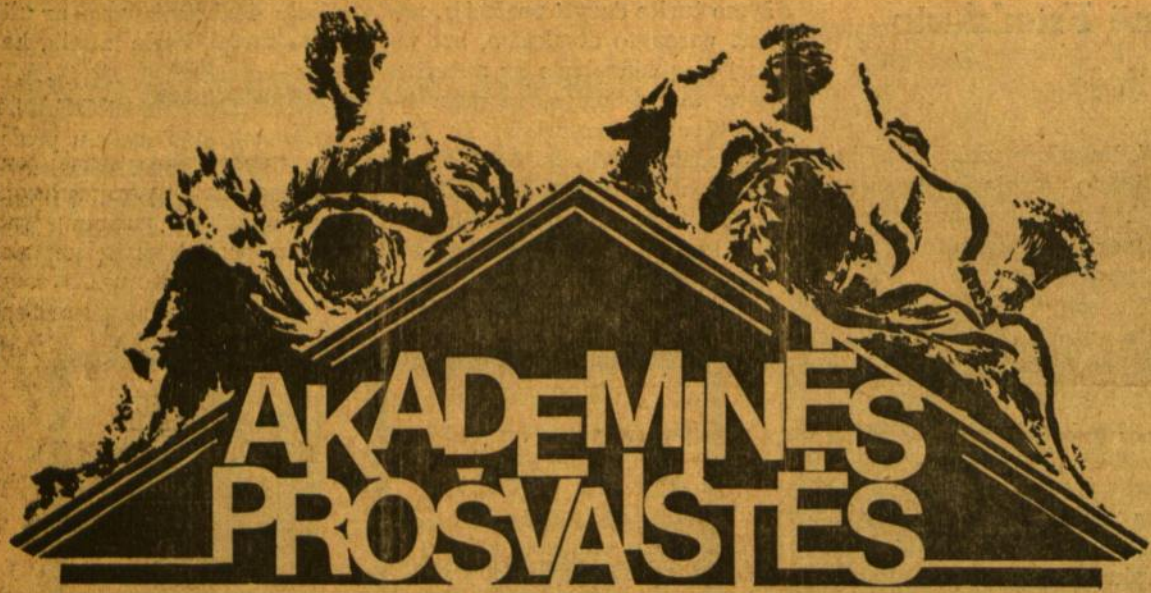
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS

Pardavimas ir taisymas

2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

PSICHOLOGIJA IR RELIGIJA

Šia tema knygų rinkoje pasirodė antologija, pavadinta: "Psyche and Spirit". Ją redagavo eliš studijinių straipsnių, knygų autorius, Fordhamo universiteto teologijos profesorius John J. Heaney. Išleido Paulist Press, New York. 1973 m. 310 psl., kaina 5 dol. 95 ct.

Cia randame ištraukas pasiskaidymų tokių tarptautinio garso mokslininkų, kaip Freud, Buber, Fromm, Jung, Frankl, Tillich ir daugelio kitų. Didžioji jų dauguma išvengia artimesnį ryšį tarp psichologijos ir religijos. Prof. Jung net yra pareiškęs: "Tarp visų mano pacientų antroje amžiaus pusėje nebuvo nei vieno, kurio problema galutinai nesusidėjęs į reikalingą rasti religinį gyvenimo požiūrį. Saugu pasakyti, kad kiekvienas iš jų susirgo todėl, kad prarado tai, ką gyvas kiekvieno amžiaus tikėjimas davė savo sekėjams...". Tegu Jungo religijos sąvoka daugiau reikšia žmogaus psichologinį nusiteikimą, bet vis dėl to jis labai pabrėžia ryšį tarp religijos, psichinio gyvenimo ir sveikatingumo. Krikščionybėje jis išvengė tolimesnio vystymosi sėklas ir laikė

• **GAUDEAMUS, 1973 m. Nr. 2.** Lietuvių studentų ateitininkų žurnalas. Leidžia Studentų ateitininkų sąjunga. Redaguoja Vytautas Kilioras, Rimas Petrauskas ir Algis Stankus. Adresas: Algirdas Stankus, 893 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada, M6J 1V9, telefon. (416) 368-2468.

KOLEGIJOS MUZIKINIS VAIDINIMAS

Šv. Ksavero kolegija vasario 1, 2, 3 ir 10 dienomis McAuley auditorijoje, 3737 W. 99 St., Chicagoje stato muzikinį vaidinimą "Hosanna", paremtą iš Kristaus žodžių sudarytais tekstais. Vaidinimas sudarytas studentų su profesūra, jame dalyvauja 75 asmenys.

KATALIKŲ UNIVERSITETAS WASHINGTONE

Šiais mokslo metais Katalikų universitete Washingtone studijuoja 6,808 studentai. Neseniai universitetas pardavė 36 akurus žemės Kolumbijos distrikte, norėdamas sumokėti skolas ir profesūros atlyginimus.

ISPANŲ KULTŪROS STUDIJOS

Kad galėtų geriau patarnauti JAV-se apsigyvenusiems meksikiečiams ir kitiems Lotynų Amerikos gyventojams, Texas valstijoje kai kurie kunigai ir seselės bus siunčiami Meksikos amerikiečių kultūros centre San Antonio, Texas, išėti ispanų kalbos ir kultūros kursą.

KATALIKŲ STUDIJŲ KATEDRA YALE UNIVERSITETE

Dr. Louis K. Dupre, filosofijos profesorius Georgetowno universitete, paskirtas katalikų studijų katedros vedėju Yale universitete.

lemiamu klausimu žmogaus gyvenime: "Ar turi ryšio su tuo nors begalinis, ar ne?". Jis pabrėžė mintį, kad siela yra natūraliai religinga.

Gilesnį žmogaus vidinį gyvenimą atneša jo atbudimas, ką vieno straipsnio autorius Horačia išryškina tokiu moto įžangoje: "Atėjo žmogus pas Budą ir paklausė: Pasakyk, Buda, ar tu esi Dievas? — Ne, aš ne Dievas. — Ar esi angelas? — Ne, aš ne angelas. — Gal esi pranašas? — Ne. — Tai kas gi tad esi? Jis Buda atsakė: Aš esu nubudęs".

Idomiai psichologas Frankl kalba apie gyvenimo malonumus: "Pagrindinis faktas yra, kad malonumas yra antrinis produktas išsipildymo jėgų siekimu, bet jis sunaikinamas ir sugadinamas, kai yra padaromas tikslas ar siekinys. Kuo daugiau žmogus tie-

siogiai siekia malonumų, juo daugiau jis apsilenkia su tuo savo siekimu". Frankl išryškina reikalingą turėti prieš akis idealą kartodamas Goethės posakį: "Jeigu mes žmogų laikome tokio kokiū jis yra, mes jį darome blogesniu; jeigu gi mes jį laikome tokio, kokiū jis turėtų būti, mes padedame jam tapti tokio".

Lyg reikšdamas protestą prieš marksistų tezę, kad žmogų tokiu ar kitokiu padaro jo medžiaginės ekonominės gyvenimo sąlygos, apskritai gyvenimo aplinkybės, prof. Frankl pabrėžia: "Mūsų generacija patyrė žmogų tokį, koks jis yra: būtybė, kuri išrado dujų kameras, ir taip pat būtybė, kuri ėjo į tas kameras nepalaužta su Viešpaties malda ar su "Shema Yisrael" lūpose".

Apskritai ši knyga vertinga bestudijuojantiems psichologiją ir religiją. Gali būti idomus pasiskaitymas kiekvienam, giliau mąstančiam.

J. Pr.

STUDENTŲ ŽIEMOS STOVYKLA LAURENTIAN KALNUOS.

ST. DONAT. KANADOJE

Žiemos malonumai — kalnai, apdengti baltu apdaru, sutraukia jaunimą iš įvairių vietovių. Stovyklavimo laikotarpis neilgas — tik penkios dienos; negaila trumpo laiko, studentai paukuoja daugiau tūkstiančio mylių kelionę, kad susitikytų su kitų vietovių jaunimu. Nėra jiems tolima Chicago, Clevelandas, Bostonas ir tolimesnės Kanados vietovės, kaip St. Catherine's ir kitos, nes pažintys, draugystės su kitais studentais ir linksmai praleistas laikas yra atsikvėpimas po sunkaus mokslo semestro. Vieni atnaujina senas pažintis, kiti susipažįsta su naujais žmonėmis, pasidalina mintimis kasdieninio darbo — studijų. Taip ir ši žiemos stovykla, kurią suruošė Montrealio lietuvių studentų sąjunga, prasidėjo 1973 m. gruodžio mėn. 28 d. St. Donat. Ji tęsėsi iki 1974 m. sausio mėn. 2d.

Stovykla sutraukė gražaus jaunimo. Nuostabi gamta, palankus oras, įvairūs sportai suteikė jėgų ateičiai. Kiekviena diena buvo užimta sportu, ir šiaip linksmais pokštais, kurių netrūko jaunose širdyse.

Lietuviškas žodis taipgi turėjo savo prasmę, nebuvo užmirštas, nebuvo nustumtas į šalį. Jaunatviškos dainos, žaidimai ir žiemos sportas margai įvairino kasdieninę programą.

Tie, kurie šiek tiek primiršę gražiąją lietuvių kalbą, ją čia prisiminė, o tie, kurie gerai kalbėjo, praturtino užmiršusiems jos žodyną.

Laikas bėgo greitai, dienų skaičius mažėjo. Štai paskutinė stovyklavimo diena. Liūdna! Ir vėl atsiskirsim, mieli draugai, draugės, pasiliks tik gražūs stovyklavimo prisiminimai iki sekančių metų stovyklos.

Sildininkų rojus

Nuotr. V. Mažello

Štai netrūko entuziazmo. Visi stengėsi ką nors naujo įnešti, kuo nors daugiau sudominti ne tik stovyklautojus, bet ir svečius, kurie kartu sutiko 1974 metus. Laikas bėgo greitai, dienų skaičius mažėjo. Štai paskutinė stovyklavimo diena. Liūdna! Ir vėl atsiskirsim, mieli draugai, draugės, pasiliks tik gražūs stovyklavimo prisiminimai iki sekančių metų stovyklos.

Jaunystė

Naujas žvgsnis į krikščionijos istoriją

Istoriją pamėgęs, gerai apsiskaite amerikietis kunigas William J. Bausch parašė krikščionijos istoriją, pavadintą "Pilgrim Church", kurią 1973 m. išleido prie Notre Dame universiteto Indianoje veikianči Fides leidykla (529 psl., kaina 9 dol. 95 ct.). Autorius užsimojęs duoti populiarią istoriją, naujų laikų idėjų šviesoje. Čia jam nerūpi prikimšti tiek daug datų, o labiau išryškinti šimamečių bėgyje prasidėjusius įvykius, ieškant jų priežasčių. Gilindamasis į Bažnyčios centro ir periferijų bei visuotinių susirinkimų pasireiškimą istorijoje, autorius mėgsta ne tik duoti faktus ir panagrinėti jų reikšmę, bet ir mesti žvilgsnį į ti įvykių vystymąsi ateityje, į jų institucijų pasireiškimą vėlybesniuose šimtmečiuose, dažnai lygindamas su antrojo Vatikano suvažiavimo dvasia ir idėjomis.

Veikalą galima pavadinti populiariu religinės kultūros istorijos konspektu. Autorius nuoširdus ir atviras. Jis nesibaido tarti kritiško žodžio nei popiežių, nei Vatikano, nei Romos kūrėjų adresu, jeigu istorijos šviesoje randa juos savo dienų uždavinio nesuavokusius, netinkamas priemones ar nebuvusius savo pašaukimo aukštuose. Vietomis ta jo kritika gal net kiek naivi, pavyzdžiui vertinant Vatikano pokarinę konkordatų politiką (po I pasaulinio karo). Kai kur nueina visai per toli, pvz. Pijų XII pakaltindamas ir už nacių nusikaltimus. Būdamas daugiau liberalizmo šalininku, autišius tvirtina: "Kaip istorija rodo, Bažnyčia mažiau turi baimintis nukrypimų, kaip per didelio griežtumo, mažiau saugotis dinamizmo, kaip institucializmo, ji mažiau nukentės tarnaudama, negu pasitarnaudama..." Veikalas lengvai skaitomas ir idomus pakartoti praeities religinės pasaulio tėkmės ir kultūros istoriją.

J. Pr.

Nepatenkintas profesorius
Pone studente, kaip tamsta galėjai taip nepasirėngęs ateiti egzaminų?
— Pone profesoriau, priešingai: aš buvau viskam pasirėngęs.
NAUJAMETINĖ SUKNIA
Duktė apsilviko naują, giliai dekolotuotą suknią ir klausia tėvo:
— Tėveli, ar patinka mano nauja sukni?
— Patinka. Tik būtų neblogai, kad tu į ją giliau įlįstum.
— Mamyte, kas čia?
— Senas katinas.
— Apsirinkai, mamyte, katinas jaunas, nes jis su ūsais.

Foto reportažas iš studentų ateitininkų Chicagos draugovės susirinkimo

Rimti vyrai, rimta ir pradžia: paskalta.

Ir iš visų pusių apsupta, gina savo nuomonę.

O ką galima prikišti auditorijai? Ausimis ir akimis gauda sparnuotąjį žodį...

O čia nepaimama merginų teritorija.

Gi paskui diskusijos — dvi prieš du.

Ir po viskam galima jau ir atsikvėpti.

Nuotraukos Jurgio Bradūno